Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 17 июнь
ЖУМА
№ 136 (4.332).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИГА ЎТГАЧ...

МУСТАҚИЛЛИК ТЎЛА БЎЛСИН

Қумқўрғон районидаги «Москва» колхози шаънига айтилаётган, ёзилаётган мақтовлар кўпгина. Дарҳақиқат, хўжалик меҳнат аҳлининг, айниқса, пахтакорларининг фидойиликлари, эришаётган натижалари таҳсинга сазовор. Бултур улар 11,4 минг тонна ипак пахта етиштиришди. Ҳосилдорлик пландаги 31,7 ўрнига 38 центнерни ташкил этди. 3020 гектарнинг ҳар гектаридан мўлжалдагига нисбатан 6 центнер зиёд ҳосил етиштиришнинг ўзи бу ерда тадбиркор деҳқонлар талайгина эканлигидан гувоҳлик беради. Улар хўжаликка 4 миллион 310 минг сўм соф фойда келтиришибди. Колхоз ҳамёнида ҳозир 9 миллион сўмдан зиёд пули бор. Пахтакорларнинг ўртача йиллик даромади 2.300 сўмни ташкил этди. Бир сўм асосий иш ҳақига 60 тийиндан қўшимча пул олишди. Рентабеллик 51 процентни ташкил этмоқда.

Борди-ю область ёки район миқёсида тўлиқ хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиб, кутилган натижаларга эришаётган хўжаликлар ҳақида оғиз очсангиз, албатта, ҳеч иккиланмасдан «Москва» колхозини тилга оладилар. Бригада ёки оилавий пудрат, чек системасига ўтиб ишлаётган хўжаликларни сўрасангиз яна биринчи навбатда «Москва» колхозини тавсия қилишади-ю кейингиларини айтиш хийла қийин кўчади.

Тўлиқ хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиб ишлаётган коллективдаги дастлабки натижаларни, тажрибаларни, муаммоларни ўрганишга қизиқиш катта бўлиши ўз-ўзидан маълум. Шунинг учун ҳам тажрибаларни ўрганиш, умумлаштириш, кенг ёйиш, муаммолар атрофида суҳбатлашиш мақсадида бу ерга тез-тез вакиллар ташриф буюрадилар.

— Яна тўлиқ хўжалик ҳисоби хусусидами? — ғалати кайфиятда сўз қотди бош экономист Холиқул Ашуров. — Биз азалдан хўжалик ҳисоби шароитида ишлаётган эдик. Ҳеч нарса кашф қилганимиз йўқ. Ҳайронман, сўрашаверади. Наҳотки, бизнинг хўжаликдан бўлак...

— Муаммолар ҳақида сўрашади, айтамиз. Хўш, уларни тилга олганимиздан ҳеч наф бўлмаса беҳуда гапбозликнинг нима кераги бор? — деди истар-истамас бош бухгалтер Қўлдош Ҳайитов.

Мана, тажрибалари ўрганишга арзигулик деб тавсия қилишган хўжаликда ортиқча мақтовлару тарғиб қилишлар нималарга олиб келаяпти? Бош бухгалтер ва бош экономистнинг сўзларидан улар тўлиқ хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини ўзи маблағ билан таъминлашнинг ипидан игнасигача сув қилиб ичиб қўйишгандек. Лекин бош экономист билан суҳбат чоғида колхозда ишлаб чиқаришнинг бошқа тармоқларидаги натижалар пахтачиликдаги сингари мақтовга лойиқ эмаслиги равшан бўлди. Масалан, етакчи тармоқ ҳисобланмиш чорвачиликни олайлик. Колхозда 2.500 бош қорамол, жумладан 775 бош сигир, минг бош чўчқа, икки минг бош қўй, 80 бош йилқи, етти мингта парранда бор. Бултур хўжалик гўшт етиштириш ва давлатга сотиш топшириғини бажармади. Қорамол гўшти етиштиришдан 140 минг сўм зарар кўрилди. Бир центнер қорамол гўштининг таннархи пландагидан 22 сўмга қиммат бўлди. Сут етиштиришдан кўрилган 221 минг сўм фойда билан чорвадорлар моддий манфаатдорликларини ошириш мумкинми? Замонавий чорвачилик комплексига эга хўжаликда ҳар сигирдан соғиб олинган сут 2225 килограммдан ошмаяпти. 2 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфланиб қурилган сут-товар фермасида сигирларни соғишдан ташқари ҳамма юмушлар фақат қўл кучи билан бажарилмоқда. Қурувчилар сут-товар фермаси қурилиб, фойдаланишга топширилгач, ҳамма иш механизмлар ёрдамида бажарилади, деб ишонтиришган эди. Афсуски илғор хўжаликда чорвачиликни комплекс механизациялаш ҳозирча орзулигича қолаяпти. Шунинг учун ҳам сутчиликдан кўрилаётган фойда салмоғи паст. Гўштга топширилаётган қорамолларнинг тирик вазни ўтган йили 386 килограммдан ошмади. Кейинги уч йилда ҳар бири 1100—1700 сўмлик 250 бош зотли тана келтирилган эди. Ҳозиргача унинг ўн проценти чиқим қилинди. Сигир бўлганларидан ҳам 3 минг килограмм сут берадигани жуда кам.

Колхоз билан сигирсоғарлар ўртасида йил бошидаёқ шартнома тузилиб, имзоланган. Шунга кўра сигирсоғар биринчи навбатда рацион асосида озуқа билан таъминланиши керак. Бу тўлиқ хўжалик ҳисоби шароитида жуда муҳим. Чунки чорвадор етиштирган маҳсулотидан моддий манфаатдор.

— Чорва молларини хашак, силос, кўк ўт билан таъминлашнинг аҳволи яхши, — дейди бош экономист. — 748 гектар бедапоямиз бор. 270 гектар майдонда дон ва силос учун маккажўхори экилган. 50 гектарда хашаки лавлаги парвариш қилинаяпти, 186 гектардаги оралиқ экинлар ўриб олинди. Лекин давлат хўжаликни концентрат озуқа билан таъминлай олмаяпти. Ҳар куни сигирнинг вазнига, бераётган маҳсулотига қараб, ўртача уч килограммдан омихта ем едириш керак. Ёки 775 бош сигирга бир кунда 2—3 тонна озуқа сарфланиши лозим. Давлатга сотилган пахта эвазига озуқа тақсимланганида ҳар йили 3.100 тоннагача концентрат ем олардик. Ўтган йили 1.706 тонна омихта ем олинди. Бу рацион бўйича эҳтиёжнинг 65 процентини ташкил этади, холос. Жорий йилда давлатдан 1.420 тонна концентрат озуқа ажратилган эди. Уни «юқоридан» 39 процентга қисқартиришди. Бундай таъминот билан зотли моллардан уч минг килограммдан сут олиб бўлмайди. Гўштга топшириладиган қорамолнинг тирик вазни 400 килограммга етмайди. Колхоз билан чорвадорлар ўртасида шартноманинг бажарилмаслиги бизни жуда танг аҳволда қолдираяпти.

Демак, тўлиқ хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаётган илғор хўжаликда ечимини кутаётган муаммолар ҳам йўқ эмас. Ҳақиқатан ҳам рацион асосида парвариш қилиш учун концентрат озуқа таъминоти ўлда-жўлда бўлса-ю, ҳар йили катта маблағ сарфлаб, зотли мол сотиб олишга ҳожат бормикин, деган савол туғилади. Наҳотки йирик хўжаликда чорва молларини омихта ем билан таъминлашнинг ҳеч қандай имконияти бўлмаса? Масалан, бултур 2.097 тонна ҳар хил дон етиштирилибди. Унинг 1.550 тоннаси давлатга сотилган. Қолдирилган 530 тоннадан 200 тоннаси уруғлик. Чорва моллари учун қолдирилган дон бор-йўғи 180 тонна. Жорий йилда 2.072 тонна дон етиштирилиб, унинг 1.445 тоннасини давлатга сотиш планлаштирилган.

Планлаштириш юқоридан қуйига эмас, аксинча, қуйидан юқорига бўлиши керак, деб билдирилаётган фикрлар амалда инобатга олинмайдиган бўлса, тўлиқ хўжалик ҳисоби берадиган мустақиллик шунчаки гап бўлиб қолавермайдими? Айтайлик, дон етиштиришдаги имкониятлар аниқ ҳисоб-китоб қилиниб, ундан қанчаси ички хўжалик эҳтиёжи учун қолдирилиши реал кўрсатилса, нега энди планлаштириш органлари уларнинг фикри билан мутлақо ҳисоблашмайдилар? Жорий йилда «москва»ликлар 340 тонна гўшт етиштириб, давлатга 427 тонна маҳсулот сотишлари планлаштирилибди. Бунда қандай мантиқ бор? Қўшимча 87 тонна гўшт қаердан олиниши лозим? Агар уни аҳолидан харид қилиш кўзда тутилган бўлса, бу ерда ҳам яна муаммолар мажмуасига дуч келасиз. Биринчидан, колхозга омихта ем тақсимотида шахсий хўжаликларга концентрат озуқа сотиш мутлақо кўзда тутилмаган. Иккинчидан, давлат банки колхозга шахсий хўжаликлардан мол сотиб олиш учун осонликча пул беравермайди. Ҳа, у колхоз шахсий хўжаликлардан олдин молни сотиб олсин, кейин пул берамиз, деган шартни кўндаланг қўймоқда. Бу сув кўрмасдан этик ечишга даъват этишга ўхшамайдими? Колхоз билан 150 шахсий хўжалик ўртасида шартнома йил бошида тузилганига қарамасдан, шу пайтгача ҳеч кимдан мол харид қилингани йўқ. Оқибатда хўжаликда бу йил ҳам гўшт сотиш биринчи квартал топшириғи 50 процентга бажарилди, холос.

Хўжалик раҳбарлари, бош мутахассисларининг фикрича, тўлиқ хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш кўзланган натижани беришига эришиш учун биринчи навбатда, қоғоздаги эмас, амалдаги мустақиллик керак. Давлат таъминот ташкилоти, эҳтиёт қисмлар, ёнилғи, қурилиш материаллари, ўғит билан таъминловчи ташкилотлар билан колхоз ва совхозлар ўртасидаги ҳозирги ўзаро муносабатда сезиларли ўзгариш йўқ. Масалан, колхозда ёнилғи-мойлов материалларига эҳтиёж бор-йўғи 70 процентга қондирилаяпти. Жорий йилда хўжалик аҳолига 125 минг сўмлик пулли хизмат кўрсатиши «юқоридан» планлаштирилган. Колхозчиларнинг томорқасини ҳайдаш, юкини ташиш, тўй-маъракаларга транспорт хизмати кўрсатиш ва ҳоказо. Хўш, ерни ҳайдаш учун трактор бору, унга ажратилган ёнилғи йўқ, тўй-маъракага ажратиладиган автобус бору, яна ёнилғи чатоқ. Ёки қурилиш материаллари таъминотини олайлик. 1987 йилда колхоз давлатдан 50 кубометр ёғоч, атиги 16 тонна цемент, уч тоннача мих, оз миқдорда бўёқ олди. Хўжалик территориясида 8 та ўрта мактаб, 9 та болалар боғчаси, 40 та дала шийпони бор. Уларни лоақал жорий ремонт қилиш учун олинган қурилиш материалларини харид қилишда хўжаликларга катта имкониятлар берилди, дейилади-ю, аслида эса у чорраҳада ҳамон қизил чироқ ёниб турибди. Амалдаги йилда колхоз қурувчилари ўз кучлари билан 500 минг сўмлик иш бажаришлари, дала шийпони, болалар боғчаси қуришлари, жорий ремонт ишларини амалга оширишлари керак. Бунинг учун қурилиш материаллари қаерда дейсиз. Эҳтиёт қисмлар билан таъминлашда ҳам худди шундай муносабат ҳукм сурмоқда. Ҳозир колхоз гаражи ва омборида 316 минг сўмлик «кераксиз» асосий восита, яъни эҳтиёт қисмлар ва техника воситалари сақланмоқда. Бунинг акси, далаларда, чорвачилик фермаларида ишлатилаётган тракторларнинг ярмидан кўпи аккумулятор йўқлигидан кун бўйи мотори ишлаб туради. Натижада тақчил ёнилғи беҳуда сарф бўлмоқда.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига колхоз меҳнаткашлари кўтаринки руҳда меҳнат қилишаяпти. Улар қўлларини қовуштириб, муаммоларнинг қачон ҳал бўлишини кутишмаяпти. Пахта далаларида мўл ҳосил учун кураш қизғин паллага кираяпти. 18 та оила 200 гектарда пландаги 32 ўрнига 50 центнердан каҳрабо дон етиштиришга аҳд қилган. Шуниси диққатга сазоворки, маккажўхорикор оилалар вақти-вақти билан колхоздан транспорт олишиб, ўзаро текширишлар ўтказишади, энг яхши маккажўхорикор оилани аниқлашиб, мукофотга тавсия қиладилар. Биринчи ўзаро текширишда мукофот Туроб Чориев оиласига берилди. Иккинчисида Алиқул Шоймардонов, Қурбон Соатмўминовларга ажратилган ерларда дала маликасининг авжи яхши деган хулосага келинди. 126 гектар боғ ҳам худди шу тарзда 52 оилага тақсимланган. Узум, ҳўл мева етиштириш ва давлатга сотиш топшириқлари сурункали бажарилмасди. Бу йил аҳвол ўнгланаётганлиги кўзга ташланмоқда.

Тўлиқ хўжалик ҳисобининг моҳияти ва афзалликларини билиш бошқа-ю, уни амалда қўлланиб, яхши натижаларга эришиш бошқа. Ҳозирги ютуқларга келгусида эришилажак муваффақиятларнинг дебочаси деб баҳолаш, ютуқлардан эсанкирамаслик яхши фазилат. Қайта қуриш ҳамда жадаллаштиришнинг янги босқичи вазифалари тинимсиз изланиш ва ўрганишни, ҳар бир ишга ижодий муносабатни, муаммо ва қийинчиликларни енгишда, ҳал этишда собитқадам бўлишни тақозо этмоқда.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ПИЛЛАЧИЛАРНИНГ МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

Республика қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олиш учун мусобақалашиб, 1988 йил пилла етиштириш планини ва қўшимча топшириқни муддатидан илгари бажардилар.

Республика колхоз ва совхозлари давлатга 33,4 минг тоннадан кўпроқ пилла топширдилар, бу эса планда белгиланганидан 5,4 минг тонна кўпдир.

Пиллачиликни интенсив олиб бориш, ҳосилни кўпайтириш ҳисобига республикада ҳар қути қурт уруғидан ўртача 64,6 килограмм, яъни ўтган йилдагидан 4,6 килограмм кўп пилла олинди.

Фарғона области пиллакорлари 6579 тонна, Андижон области — 4627 тонна, Бухоро области — 4095 тонна, Наманган области — 3442 тонна, Самарқанд области пиллакорлари 3460 тонна қимматли хом ашё топшириб, пилла тайёрлаш планини бажаришга салмоқли ҳисса қўшдилар. Қорақалпоғистон АССР, Жиззах, Қашқадарё, Навоий, Сурхондарё, Сирдарё, Тошкент, Хоразм областларининг пиллакорлари планни 104—133 процент бажардилар.

Тўрткўл, Москва, Вобкент, Жиззах, Китоб, Хатирчи, Наманган, Иштихон, Термиз, Гулистон, Бекобод, Тошлоқ, Қўшкўпир районлари ҳамда план топшириқларини анча ошириб бажарган бошқа районларнинг пиллакорлари катта натижаларга эришдилар.

Тўрткўл районидаги Димитров номли, Балиқчи районидаги Карл Маркс номли, Олот районидаги «Ленин йўли», Навбаҳор районидаги Ленин номли, Чортоқ районидаги Навоий номли, Бувайда районидаги Карл Маркс номли, Хонқа районидаги Навоий номли, Пахтачи районидаги «Пахтакор» колхозлари, Ленин йўли районидаги Будённий номли, Жиззах районидаги Ҳамид Олимжон номли, Китоб районидаги «Китоб», Бекобод районидаги Мавлонов номли совхозлар ва бошқа кўпгина хўжаликлар ҳар қути қурт уруғидан олинган пилла ҳосилини 65—75 килограммга етказдилар.

Юз минглаб пиллакорлар ипак қурти боқишда юксак маҳорат ва фидокорона меҳнат намуналарини кўрсатдилар. Беруний районидаги «Ленинизм» колхозидан Розибека Йўлдошева, Комсомолобод районидаги «Дўстлик» совхозидан Ҳуриниса Зокирова, Олот районидаги Навоий номли колхоздан Аллома Бобоева, Жиззах районидаги Ленин номли совхоздан Санобар Қосимова, Нишон районидаги Усмон Юсупов номли совхоздан Турсун Ҳайдарова, Нурота районидаги «Нурота» совхозидан Мадина Ғаффорова, Янгиқўрғон районидаги «Гулшан» совхозидан Кўпайсин Маманазарова, Советобод районидаги «Жом» совхозидан Муқаддам Зиёдова, Сариосиё районидаги Ленин номли колхоздан Эшдавлат Маннонова, Оқолтин районидаги Ворошилов номли совхоздан Робия Абдуллаева, Чиноз районидаги Охунбобоев номли колхоздан Ҳаким Мўминов, Тошлоқ районидаги «Партия XXII съезди» колхозидан Ҳалима Ғозиева, Ҳазорасп районидаги «Коммунизм» колхозидан Севар Қаландарова ва бошқа кўпгина пиллакорлар ҳар қути қурт уруғидан 90—100 килограмм пилла олдилар.

Ипак қурти боқишда илм-фан ва илғор практика ютуқлари кенг қўлланилди, пилла ҳосилдорлигини оширадиган «Барака» ва «АТ-20» биостимуляторларидан фойдаланилди. Пиллачиликда ипак қурти зотини навбатдаги янгилаш тартиби бўйича ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимининг Ўрта Осиё пиллачилик илмий-тадқиқот институти ва пилла наслчилик станциялари селекционерлари яратган кўп ипак чиқадиган ва бошқа технология кўрсаткичлари яхши бўлган ипак қурти янги гибридларини боқиш ҳажми 100 минг қутига етказилди.

Пиллакорлар муваффақиятида пилла наслчилик совхозлари, қурт уруғи заводлари ва пилла наслчилик станциялари ишчилари, хизматчилари ва мутахассисларининг меҳнат ҳиссалари ҳам бор. Улар республика колхозлари ва совхозларини юқори сифатли қурт уруғи ва тут кўчатлари билан таъминламоқдалар.

Бош пиллахоналар олинган пилла ҳосилининг ҳаммасини ўз вақтида ва сифатли қайта ишладилар ва ҳозирги пайтда хом ашёни сотишга тайёрламоқдалар.

Республика пиллакорлари олдида пилла хом ашёси сифатини янада яхшилаш, тармоқни саноат негизига ўтказиш юзасидан катта вазифалар турибди.

ЎҚУВНИ ҚАЙТА ҚУРАЙЛИК

Тошкентда Ўзбекистон партия комитетлари сиёсий маориф уйлари ва кабинетлари мудирларининг республика семинар-кенгаши бўлди. Кенгаш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқуви системасини қайта қуриш тўғрисида»ги қарори қандай бажарилаётганлигини ва янги ўқув йилига тайёргарликка доир вазифаларни муҳокама қилдилар.

«Революцион қайта қуришга — янгиланиш идеологияси» мавзусида мунозара, шунингдек сиёсий маориф уйлари ва кабинетлари ишларини планлаштириш ва ташкил этиш муаммолари юзасидан давра суҳбати бўлди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари Фрунзе ва Собир Раҳимов район партия комитетлари, «Миконд» заводи сиёсий маориф кабинетлари иш практикаси билан танишдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими В. А. Драченко семинар-кенгаш қатнашчилари ҳузурида сўзга чиқдилар.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия органларида кўп йил, самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Жиззах область Бахмал район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Арслон Ҳакимовни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

Пайариқ районидаги «Социализм» совхози ғаллазорларида ўрим-йиғим авжига чиқмоқда. Бу йил 1.300 гектар майдонда арпа ва буғдойдан мўл ҳосил етиштирилди. Мавсум иштирокчиларига барча шароитлар яратиб берилган. Комбайнчилар Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига социалистик мусобақани қизитмоқдалар. 9 та комбайн юқори унум билан ишлатилиб, ҳар куни 90—100 гектар майдоннинг ғалласи саранжомланмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Моҳир комбайнчи Худойберди Кўбаев. У кунига 10—12 гектардаги ғаллани янчиб бераяпти. 2. Ўрим-йиғим пайти.

К. ТУРСУНОВ фотолари.

«Қишлоқ ҳақиқати» нуқтаи назари

«ПАЛАХМОНДАН ОТИЛГАН ЎҚ» ХУСУСИДА

Газетанинг шу йил 29 апрель сонида махсус мухбир А. Ковалевнинг юқоридаги сарлавҳали мақоласи босилган эди. Унда гап қуйидаги мавзуда борганди.

Навоий область «Знамя дружбы» газетасининг 1987 йил 10 июнь сонида «Туҳматнинг умри қисқа ёки Хатирчи районида қайта қуришга қаршилик кўрсатаётган кимсалар хусусида» сарлавҳали мақола босилиб чиққанди. Бутун бир саҳифани эгаллаган бу материалда асосан Янгиработ шаҳар матлубот жамияти собиқ раиси С. Солиевнинг «ножўя» ишларини фош этишга ҳаракат қилинган. Бироқ Солиев газетада ўзи ва шаҳар матлубот жамиятига қўйилган айблар нохолис, ҳақиқатга тўғри келмаслиги, аксинча туҳматдан иборатлиги учун ҳам турли партия органларига, Навоий область прокурорига шикоят йўллади. У бир неча бор «Қишлоқ ҳақиқати» газетаси редакциясига ҳам мурожаат этиб, «ўз иши»ни чуқур ўрганиб чиқишни илтимос қилди. Махсус мухбир А. Ковалев Навоий областига бориб, «Знамя дружбы»да Солиевга нисбатан қўйилган айбларга доир жамики фактларни бирма-бир ўрганди. Далиллар тасдиқланмади. Текшириш якунларига асосланиб, «Палахмондан отилган ўқ» мақоласи ёзилди ва газетада эълон қилинди.

Область газетаси «Қишлоқ ҳақиқати»нинг хулосаларига қўшилмади ҳамда шу йил 11 июнь сонида редколлегия номидан раддия мақола босиб чиқарди. У «Чалғитувчи соя ёки «Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири Навоийга нимага келгани хусусида» деб аталади. Шу тариқа «Знамя дружбы» газетхонлар, партия ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига ўз фикрини, саховатпешалик, ҳаққоният ва бўҳтон ҳақидаги ўз тушунчаларини зўр бериб тиқиштирмоқчи бўлган. Область газетаси босиқлик, одоб ва холисликни бир чеккага йиғиштириб қўйиб, ўзини «камтарона» тутган ҳолда «ҳақиқатни энг сўнгги инстанция»да қарор топтириш ҳуқуқидан даъво қилади. Ҳа, шундай: бошқа муддао йўқ. Ҳатто сўнгги сўзни фақат ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари айтиши зарур бўлган масалаларда ҳам ўз билгича йўл тутган. Нима ҳам дейиш мумкин. В. Белинскийнинг «Ҳақиқатни бемаъниларча, хато тушуниш асл ҳақиқатни йўққа чиқармайди» деган гапларини эслатиб ўтамиз, холос.

«Қишлоқ ҳақиқати» область газетасининг «Чалғитувчи соя...» мақоласини Навоий область партия комитети «Палахмондан отилган ўқ»қа расмий жавоб юборганидан кейингина батафсил шарҳлаш ниятидадир.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИ РЕДКОЛЛЕГИЯСИ.

АНЖУМАН ШАРАФИГА

Йиллик план бажарилди! Хўжаликлараро қорамолларни ўстириш ва бўрдоқига боқиш корхонаси коллективи имзолаган рапорт ана шундай бошланади. Бу ерда пландаги 334 ўрнига 337 тонна гўшт тайёрланди. Ҳар бош қорамолнинг ўртача тирик вазни планга нисбатан 110 килограмм кўп, яъни 560 килограмм бўлди. Бўрдоқибоқарлар йил охиригача яна 163 тонна маҳсулот топшириш мажбуриятини қабул қилдилар.

А. АҲМЕДОВ.
Ленинград райони.

* * *

Камол Норқулов бошлиқ бригада 50 гектар майдонда ғўза ўстираяпти. Улар «СССР 60 йиллиги» совхози дирекцияси билан тузилган шартномада белгиланган 29,4 ўрнига 30 центнердан оқ олтин етиштиришни кўзламоқдалар. Шу кеча-кундузда агротехник тадбирлар уюшқоқлик билан олиб борилаяпти. Пайкаллар бут, ниҳоллар баравж. Механизатор Ҳамид Кенжаев қатор ораларига вақтида ишлов бераяпти.

С. МАМАТОВ.
Оқолтин райони.

ЎРТОҚ М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ ПОЛЬША ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИГА ҚИЛАДИГАН РАСМИЙ ДЎСТОНА ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев ПБИП Марказий Комитети биринчи секретари В. Ярузельскийнинг ва ПХР Олий маъмурларининг таклифига биноан 1988 йил июль ойининг иккинчи ўн кунлигида расмий дўстона визит билан Польша Халқ Республикасига боради.

АВСТРАЛИЯЛИК МЕҲМОНЛАР

Австралия демократлари партияси (АДП) раҳбарининг ўринбосари, сенатор Майкл Мэклин бошчилигидаги мазкур партия делегацияси Ўзбекистон билан танишмоқда. Меҳмонлар республика халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига, Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик ва узумчилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасига бордилар.

15 июнь куни делегацияни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси П. Ҳабибуллаев қабул қилди. Суҳбатда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов, делегациянинг мамлакат бўйлаб сафарида ҳамроҳ бўлаётган КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими В. П. Кудинов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

КПСС Марказий Комитети Тезислари муҳокамада

ЯНГИЧА ЯШАШ, ФИКРЛАШ, ИШЛАШ ДАВРИ

РАЙКОМ ШУ КУНЛАРДА

КПСС Марказий Комитети Тезисларининг муҳокамаси меҳнат коллективларидаги социалистик мусобақага жанговар руҳ бахш этди. Коммунистлар, барча меҳнаткашлар тарихий ҳужжатни зўр қизиқиш, манфаатдорлик билан ўқиб-ўрганиб, якдиллик билан қўллаб-қувватламоқдалар. Йиғилишларда, лекция ва суҳбатларда район меҳнат коллективларида қайта қуриш қандай бораётганлиги, ютуқ ва камчиликлар, ечимини кутаётган муаммолар хусусида қизғин гап бормоқда. Раҳбар ва мутахассислар, партия ташкилотлари фаолияти талабчанлик билан назардан ўтказилаяпти.

Район партия комитети КПСС XXVII съезди, партия Марказий Комитетининг кейинги пленумлари қарорлари асосида иш юритиб, қоғозбозлик, буйруқбозлик, мажлисбозликка барҳам беришга ҳаракат қилмоқда. Партиявий иш усул ва услублари takomillashayapti. Омма билан алоқани мустаҳкамлаш, бошланғич ташкилотлар жанговарлигини ошириш, коммунистларнинг раҳнамолигини кучайтиришга қаратилган таъсирчан тадбирлар амалга оширилмоқда. Кадрларга нисбатан ғамхўрлик талабчанлик билан бирга қўшиб олиб борилаяпти. Сўнгги йилларда қайта қуришни оғиздагина ёқлаётган, лоқайдликка йўл қўяётган раҳбар кадрлар эътиқодли, ташаббускор, давр руҳини чуқур ҳис қиладиган кишилар билан алмаштирилди. Биз масъулиятли вазифага тавсия этилаётган одамнинг маънавий дунёси, билими, ишчанлик фазилатларини иложи борича чуқур ўрганаяпмиз. Бунда коллектив фикри алоҳида инобатга олинаяпти.

Бир мисол келтираман. «Социализм» колхози оқсаб қолди. Райком коммунист Турсуной Жовлиевани правление раислигига тавсия этди. Колхозчилар унинг номзодини маъқулладилар. Раис биринчи кунданоқ масъулият билан ишга киришди. Инсон омили ҳақида алоҳида бош қотирди. Тажрибакорлар, мутахассислар, қўйингки, ҳалол тер тўкаётган кишиларни қўлидан келганича эъзозлади. Масъулиятли дамларда ишнинг қаловини топди, шахсий намуна кўрсатди. Ҳал қилувчи бўғинларда уюшқоқлик, талабчанлик муҳити юзага келди. Барча пировард натижа учун бирдек жон куйдирди. Натижада ўтган йили колхоз бўйича гектаридан пландагидан кўп — 33,5 центнердан пахта ҳосили олинди. Хўжалик 7 миллион сўм даромад олди. Колхозчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 160 сўмни ташкил этди.

Колхозда жамоат чорвачилиги ҳам жадал ривожланаяпти. Амалга оширилган тадбирлар туфайли давлатга гўшт, сут, тухум топшириш беш ойлик плани ортиғи билан бажарилди. Коммунистлар таклифи асосида сабзавот, картошка етиштиришга эътибор кучайди. Буларнинг ҳаммаси маъмурчиликни таъминлашга, экономикани мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшаяпти.

Пахтакорлар Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига зарбдорчасига меҳнат қилишаяпти. Область партия комитетининг аъзоси Ҳавохон Абдуллаева бошлиқ бригада заршунослари гектар ҳосилдорлигини 40 центнерга етказиш, ҳосилнинг асосий қисмини техника ёрдамида йиғиштрииб олиш юзасидан ташаббус бошладилар. Хайрли ҳаракат кенг қўллаб-қувватланмоқда.

Райком қуйи бўғинларни малакали мутахассислар билан мустаҳкамламоқда. Мақсадга эришишда коммунистлар билан якка тартибда ўтказилаётган суҳбатлар, дала шийпонларидаги фикр алмашувлар муҳим омил бўлаяпти. Биз райондаги аҳвол, муаммолар ҳақида колхозчилар, совхозларнинг ишчилари билан очиқчасига гаплашаяпмиз. Кўпчилик тўғри тушуниб, хайрли ҳаракатларимизни қўллаб-қувватлаяпти. Масалан, «Бўстон» совхозининг агрономи Н. Ражабов қолоқ бригадага ишга ўтди. Ўзининг билим ва тажрибасини пахтачиликни ривожлантиришга бағишлади. Бир йил ичида ҳосилдорликни 4 центнерга оширди. Бригада ўтган йили мусобақа пешқадамлари сафидан ўрин олди.

Коммунист Ражабов бу йил яна ҳиммат кўрсатди. Боғдорчилик бригадасини қолоқликдан олиб чиқишга аҳд қилди. Ветеранларни муҳим ишга жалб этди. Илғор иш усулларидан унумли фойдаланди. Ҳаракат зое кетмади.

Бундай илиқ гапларни «Коммунизм» колхозининг участка бошлиғи Б. Шотўраев, «Социализм» колхозининг зоотехниги Б. Хайитназаров, «Бўстон» совхозидан бош агроном Н. Қуллиев ўртоқлар шаънига ҳам айтиш мумкин. Бундайлар бизнинг фахримиз, суянган тоғларимиздир!

Қайта қуриш жамиятга одамларни бир сафга тизгандек текислаш йўли билан эмас, балки инсоний имкониятлар, муддаолар, манфаатлар, қобилиятлар хилма-хиллиги асосида амалда бирлаштириш, жипслаштиришга қодир бўлган ғояларни таклиф этмоқда. Зеро, у ҳар бир кишининг билими, ақли ва тажрибасига мўлжалланган. Инқилобий ўзгаришлар одамларни турмуш намунаси, улуғ ишда шахсан қатнашиш тажрибаси билан тарбиялаш учун катта имкониятлар очиб беради. Бир нарса ҳаммага маълум: биз турғунлик йиллари ташаббускорлик, ижодкорликни, кишиларнинг мустақиллигини тўла намоён қила олмаганлигимиз учун кўп нарсани йўқотдик. КПСС Марказий Комитети 1988 йил февраль пленуми материалларида таъкидланганидек, ташаббус бўлмаса, ижодкорлик бўлмаса, олға томон ҳеч қандай ҳаракат қилиб бўлмайди, айниқса революцион ўзгартишларни амалга ошириб бўлмайди.

Иқтисодий ислоҳот ижтимоий система сифатида социализмни янгилашнинг, унга янада жўшқин тус беришнинг ажралмас қисмидир. Хўжаликлар, корхоналарни хўжалик ҳисоби, ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини-ўзи пул билан таъминлаш ва бошқариш принципларига ўтказиш партия ўртага қўяётган долзарб вазифаларни муваффақиятли ҳал этишнинг муҳим шартларидир. Ана шундай қилинганида текисчиликка, тайёрга айёрликка барҳам берилади.

> ПАРТИЯ ТУРМУШИ:
> КОНФЕРЕНЦИЯ
> ОЛДИДАГИ ЎЙЛАР

Энг муҳими нима? Аввало маъмуриятчиликка, колхоз ва совхозларга буйруқ беришга чек қўйиш лозим, деб биламан. Авваллари райком аппарати ходимлари кабинетдан нарини кўришмаган. Жойлардаги шароит, одамларнинг кайфияти тўла ҳисобга олинмаган. Бу қатор чалкашликлар, норозиликларни келтириб чиқарган. Ҳозирда сабоқлардан тўғри хулоса чиқарилаяпти. Бюро аъзолари, инструкторлар хўжаликларда тез-тез бўлиб, раҳбар ва мутахассисларга, бошланғич, цех партия ташкилотларининг секретарларига амалий ёрдам кўрсатишаяпти. Қуйидаги мисолга эътиборингизни қаратаман. Район партия комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг инструктори Х. Раҳматуллаев «Шарқ юлдузи» совхози ферма цех партия ташкилоти билан яқиндан алоқа ўрнатди. Коммунистлар етакчиси Б. Мақсумовга йиғилишларни ўтказиш, партия ҳужжатларини расмийлаштириш, оммавий-сиёсий, ғоявий-тарбиявий ишларни намунали йўлга қўйишда кўмаклашди. Ўзи кўпчиликни қизиқтирган долзарб мавзуларда лекция ва суҳбатлар уюштирди. Фермада фаолият юритаётган 13 нафар коммунистга нисбатан талабчанлик ортди. Маданий-маиший хизмат жонлантирилди. Озуқа базасини мустаҳкамлашга, моллар наслини яхшилашга эътибор кучайди. Социалистик мусобақа ҳар қачонгидан қизғин тус олди. Натижада колхоз бўйича давлатга гўшт, сут, тухум топшириш беш ойлик планлари ортиғи билан бажарилди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан кескин ўсишга эришилди.

Умуман аксарият хўжаликларда жамоат чорвачилигини ривожлантиришда дастлабки қувончли натижаларга эришилмоқда. Жорий йилнинг ўтган ойлари ичида 1987 йилнинг шу даврига нисбатан 132 тонна гўшт, 100 минг дона тухум кўп берилганлиги барчани руҳлантирмоқда.

КПСС Марказий Комитети Тезисларини муҳокама қилиш жараёнида қимматли таклиф ва мулоҳазалар ўртага ташланаяпти. Уларнинг аксарият қисми партиянинг ташкилотчилик ва сиёсий ишини, қуйи бўғинларни қайта қуриш масалаларига тааллуқлидир. Жумладан, Норали Боймуродов номли колхоз коммунистлари Тезисларнинг 5-бандига қуйидаги қўшимчани киритишни таклиф этишди: **«Шаҳар, район партия комитетларида жамоатчилик фикрини ўрганувчи социологик марказ тузилсин. У мустақил равишда ходимларнинг мувофиқлигини ўрганиб борсин».**

Яна бир мулоҳаза. Райком инструкторларини танлашга алоҳида масъулият билан ёндашиш керак. Бу ишга тажрибали, партия ташкилотлари ишини пухта идрок этадиган кишилар жалб этилиши лозим. Бунинг акси бўлган тақдирда мустақиллик, принципиаллик, ижодкорлик бўлмайди. Зеро, бошланғич ташкилотлар ишнинг тақдири ҳал этиладиган жойда фаолият юритадилар. Ҳаёт энг кичик партия ташкилоти ҳам катта ишларга қодир эканлигини қайта-қайта кўрсатмоқда. Район партия комитетининг пленумларидан бирида Ҳамид Олимжон номли совхозда партиявий таъсир сусайиб кетганлиги танқид қилинди. Биз бунга эътиборни қаратдик. Маълум бўлишича бригада бошлиқларидан бирортаси ҳам КПСС аъзоси эмас экан. Район партия комитети хўжаликни оталиққа олди. Пахтачилик бригадалари коммунистлар билан мустаҳкамланди. Тарбиявий-ташкилий ишлар янгича талаблар асосида ташкил этилди. Вақт ўтиши билан бу ерда ижро интизоми мустаҳкамланди. Мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланилаяпти. Деҳқонлар қумлоқ ерда неъмат етиштираётган бўлишларига қарамай карвондан ортда қолишаётгани йўқ. Ғўзалар бўлиқ, бир текис ўсмоқда. Сабзавотчиликни ривожлантиришда дастлабки илдам қадамлар қўйилди.

Ҳозирги кунда район бўйича 112 та бошланғич, 72 цех партия ташкилоти ҳамда 110 та партия группаси мавжуд. Улар ўз атрофига 2.700 дан ортиқ коммунистни бирлаштирган. Тадбирларни амалга оширишда уларга суянаяпмиз. Бутун диққат-эътибор асосий тармоқ — пахтачиликда туб бурилиш қилишга қаратилган. Бунинг учун қатор муаммолар ҳал этилиши керак. Кейинги йилларда 4 минг гектар ер ўзлаштирилди. Жами 14.300 гектар майдон Аму-занг, Боботоғ каналларидан сув ичади. Бунинг учун жуда кўп насослардан фойдаланамиз. Ана шунинг ўзига қанчадан-қанча маблағ сарфланади. Иқтисодий ислоҳот эса сўмни сўмга уриштиришга, мавжуд имкониятлардан иложи борича унумли фойдаланишга даъват этаяпти. Бу йил 390 та бригадалар йириклаштирилиб, уларнинг сони 254 тага келтирилди. Шунинг ҳисобига 207 минг сўм маблағ тежалди. Ердан, техникадан, минерал ва маҳаллий ўғитлардан унумли фойдаланиш деҳқонларимизнинг шиорига айланган.

Айни кунларда 300 нафардан ортиқ агитатор тарихий ҳужжат моҳиятини оммага чуқур сингдирмоқда. Норали Боймуродов номли колхоздан А. Чориев, «Сурхон» совхозидан А. Худойбердиев, «Социализм» колхозидан Э. Тўхтаров каби тарғиботчилар ўзларининг таъсирчан чиқишлари билан омма ғайрат-шижоатини оширишга муносиб улуш қўшишаяпти. Илғорлар тажрибаси кўпчилик мулкига айланмоқда.

Район партия комитети хотин-қизларни ишлаб чиқаришга кенг жалб этишга қаратилган тадбирлар устида ҳам алоҳида бош қотирмоқда. Йил бошида Жарқўрғон йигирув-тўқув фабрикасининг чеварлари қишлоқ хотин-қизларини ўз сафларига даъват этдилар. Агитаторлар маҳаллаларда тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришди. Бу ўзининг кутилган натижасини берди. Ҳозирда фабрикада 700 дан ортиқ киши меҳнат қилмоқда. Коллектив жорий йилнинг ўтган беш ойи ичида 2 миллион 685 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. В. Климова, Т. Маматқулова каби зарбдорлар беш йиллик планини муддатидан илгари бажариш учун курашишмоқда.

Асосий эътибор ғўза парваришига қаратилган. Далада ишлаётганларга алоҳида ғамхўрликлар кўрсатилмоқда. Аммо ҳали дала шийпонлари қуриш, мавжудларини деҳқоннинг чинакам иккинчи уйига айлантиришга эришиш учун кўп иш қилишимиз керак.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунга саноқли кунлар қолди. Ҳар бир коллектив масъулиятни чуқур ҳис қилган ҳолда зўр омилкорлик, ташаббускорлик кўрсатиб ишлаяпти. Буларнинг ҳаммаси социалистик мусобақанинг кун сайин қизғин тус олаётганлиги, янги-янги ватанпарварлик ташаббуслари туғилиб, кенг оммалашаётганлигида ўз ифодасини топмоқда.

А. НОРҚОБИЛОВ,
Сурхондарё область Жарқўрғон район партия комитетининг биринчи секретари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзоси.

Жиззах район ижроия комитетининг секретари Мамасоат Сиддиқов Советлар ишида кўп йиллик тажрибага эга. Шу боис депутатлар, қишлоқ Советлари ходимлари тез-тез унинг ҳузурига келиб маслаҳатлашиб турадилар. Айниқса КПСС Марказий Комитетининг Тезислари кенг муҳокама этилаётган дамларда кўплаб депутатлар ўзларини қизиқтирган саволлар билан мурожаат этишмоқда.

СУРАТДА: М. Сиддиқов депутатлар — Жданов номли совхоз бригада бошлиғи Файзулла Маматов ва «Москва» колхози биолабораторияси катта лаборанти Инобат Эргашева билан суҳбатлашмоқда.

Ш. ТЎРАЕВ фотоси.

ТАКЛИФ ЭТАМИЗ

Ҳокимият органларида жамоат ташкилотларининг актив иштирокисиз сиёсий системамизни мустаҳкамлаб бўлмайди. Аммо кўп ҳолларда жамоат ташкилотлари ўзларининг бевосита вазифалари қолиб, бутунлай бошқа ишлар билан шуғулланишмоқда. Тезисларда алоҳида таъкидланганидек: **«Ташаббускорлик асосларини ривожлантиришга путур етказилиб, жамоат ташкилотларини давлатлаштиришга йўл қўйилмоқда, уларнинг аппарати штатларини ҳаддан ташқари кенгайтириб юбориш йўли давом этмоқда».**

Масалан, биз яшайдиган Қиргули районии территориясида шифохоналар, маориф тармоқлари, маданий-маиший муассасалар етишмайди. Кўпминг кишилик корхонамиз коллективи эса замонавий санаторий-профилакторий хизматига муҳтож. Хўш, шундай шароитда касаба союз ташкилоти нега томошабин бўлиб турибди? Ахир ишчи ва хизматчиларнинг аксарияти ушбу энг катта жамоат ташкилотининг аъзоларику! Фақат бизнинг корхонамиз ишчиларининг ўзигина ойига минглаб сўм аъзолик бадалларини тўлашади. Касаба союз раҳбарлари эса ҳисобот-сайлов йиғилишларини айтмаганда оддий аъзолари билан учрашувлар, суҳбатлар, савол-жавоблар ўтказишни хаёлларига ҳам келтиришмайди. Баъзан ариза билан мурожаат этилганида ҳам партком ва маъмурият билан келишиб иш тутишади. Худди шунинг учун ҳам кейинги йилларда ташкилот обрў-эътибори тушиб кетди.

Мен партия конференциясида **ўз қонуний Уставларига эга бўлган жамоат ташкилотларига тўла мустақиллик берилиши масаласи ҳам жиддий кўриб чиқилишини таклиф қиламан.**

Р. БЕКИРОВА,
Фарғонадаги «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси аппаратчиси.

* * *

Хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш усулига ўтиш муносабати билан кўплаб колхоз ва совхозларда штатлар қисқармоқда. Тўғри, бир киши эплаши мумкин бўлган иш учун икки кишига маош тўлаш иқтисодий зарар келтиради. Аммо мен бир нарсага тушуна олмаяпман. Чекка қишлоқларда, хусусан мен яшаётган совхозда штат қисқарса нима бўлади? Чунки қишлоғимиз район марказидан 40 чақирим, қўшни хўжаликдан 20 чақирим олисда. Қатнаб ишлашнинг сира имкони йўқ. Бундан ташқари қиш фасли ишчи ва механизаторлар жуда оз маош олишади. **Шу сабабли Бутуниттифоқ партия конференциясида чекка қишлоқлар аҳолисини иш билан таъминлаш масаласи кўриб чиқилишини истардим.**

Й. ЭШМАТОВ,
Шаҳрисабз районидаги «Москва» совхози механизатори.

МУВАФФАҚИЯТ ОМИЛЛАРИ

«Октябрь» колхози сертармоқ, иқтисодий бақувват хўжаликлардан. Уфққа туташ пахтазорлар, боғ-роғлар, сабзавот пайкаллари, чорвачилик фермаси — ҳамма жойда қайта қуриш, янгиланиш руҳи бaралла сезилмоқда. Хўжалик аҳли Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига унумли меҳнат қилмоқда. Жомбой районидаги мазкур коллектив фаолияти билан танишар эканмиз, суҳбатимиз мавзуи КПСС Марказий Комитети Тезислари хусусида бўлди.

Олимқул ФАРМОНОВ, пахтачилик бригадаси бошлиғи, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси делегати

Аввало ўзим ҳақимда икки оғиз сўз. Пахтазорда эсини таниганлардонман. Ўн беш йилдан бери пахтачилик бригадасини бошқариб келаяпман. Далаларимиз областнинг энг шимолий, захкаш зонасида жойлашганига қарамасдан белгиланган планларни муттасил ошириб уддалаяпмиз. Бултур ҳам гектаридан 33,7 центнердан ҳосил кўтардик. Пудрат асосида ишлаётган коллективимиз бу йил мавжуд 117 гектар майдондан юқори ҳосил олиш учун курашаяпти.

Бўлажак конференция совет кишиларини ўйлантираётган кўплаб саволларга жавоб бериши керак. Дилимизда анча-мунча гаплар тўпланиб қолган. Тезисларда, жумладан, нарх-наво ва нарх белгилаш ислоҳоти пухта тайёрланиб, ўз вақтида ўтказилиши зарурлиги таъкидланади. Бу ихчам сўзларнинг замирида ғоят катта, салмоқли мазмун мужассам. Менимча, бу масала савдо-сотиқнинг барча турларига, жумладан, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид нархларига ҳам тегишлидир.

Очиқ эътироф этиш керак, пахтанинг харид нархлари ҳозирги давр талабларига жавоб бермайди. Техника воситалари, ёнилғи-мойлаш материаллари, эҳтиёт қисмлар, турли химикатлар нархи ошиб бораётган бир пайтда пахтанинг харид нархлари сезилар-сезилмас силжимоқда. Мавжуд шароитда деҳқонларимизнинг иқтисодий аҳволини ҳам, қишлоқда турмуш маданиятини ҳам кўтариш қийин. Шу сабабли Тезислардаги нарх-навони тартибга солиш ҳақидаги фикрларни тўла қўллаб-қувватлайман. Айни пайтда уни янада конкретлаштиришни таклиф қиламан.

Фотима КАМОЛОВА, сигирсоғар

Оддий чорвадор сифатида маъмурчилик ишига озми-кўпми улуш қўшаяпман. Киши астойдил ҳаракат қилса сўзининг устидан албатта чиқади. Буни шахсий иш тажрибамда тўла ҳис этаяпман. Қарамоғимдаги 20 бош говмишни меҳр билан парвариш қилиб, план ва топшириқларни ошириб уддалаяпман. Жумладан, бултур пландаги 75 тонна ўрнига 81 тонна сут соғиб топшириб, йиллик планни 106 процент адо этдим. Жорий йилда ҳам суръат сусаймаяпти. Дастлабки кварталда шахсий топшириғим 143 процент уддаланди.

Умуман сўнгги пайтларда чорвачилик соҳасида ишлар ўнгланаётгани ҳаммамизни қувонтирмоқда. Масалан, бултурги хўжалик йили чорвачиликдан 14 минг сўм фойда билан якунланди. Тўғри, ҳозирча бу катта кўрсаткич эмас. Лекин олдинлари чорвачиликдан сурункасига зарар кўриб келаётганимиз ҳисобга олинадиган бўлса, шу ижобий ўзгаришнинг ўзиёқ катта муваффақиятнинг дебочаси эканлиги маълум бўлади.

Биз — чорвадорлар КПСС Марказий Комитетининг Тезисларини колхозда биринчи бўлиб коллектив тарзда муҳокама қилдик. Қатор йиллар мобайнида хўжалигимизда чорвачиликнинг оқсашига сабаб нима эди? — деган савол ҳам ўртага ташланди. Бу оқсаш ем-хашак тақчиллиги ва бошқа нуқсонлар қатори планлаштиришдаги хатоликлар оқибатидир. Масалан, хўжалигимизда йил сайин 200 тонна гўшт топшириш планлаштирилади. Бунинг учун ҳар бири 400 килограммга етказиб семиртирилганида ҳам, 500 бош қорамол талаб этилади. Ҳолбуки, биз йилига бор-йўғи 400 бош бузоқ оламиз. Шу нуқтаи назардан келиб чиқиб, Тезисларга **қишлоқ хўжалигини планлаштиришда ишлаб чиқариш коллективларидаги ҳақиқий аҳвол қатъий ҳисобга олинсин,** деган таклифни қўшимча қиламан.

Абдурашид ЭСОНТУРДИЕВ, колхоз правлениеси раиси

Хўжалигимиз партия ташкилоти 132 нафар коммунистни бирлаштириб турибди. Цех партия ташкилотларининг барчасида Тезислар муҳокамаси қизғин ўтди. Нафақат коммунистлар, балки партиясиз колхозчилар ҳам мунозараларда фаол қатнашдилар.

Муҳокама доираси кенг. КПСС Марказий Комитетининг Тезислари ижтимоий турмушимизнинг барча томонларини кенг қамраб олади. Мулоҳазаларим асосан ҳозирги хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиш шароитида экономикани такомиллаштириш масалалари хусусида. Колхозимизнинг иқтисодий аҳволи дуруст. Жуда кўп йиллардан буён давлатдан бирор тийин қарз олмасдан ўз маблағимиз ҳисобига хўжалик юритаяпмиз.

Хўжалик ҳисоби жорий этилаётган шароитда савдо-сотиқ ишларида колхоз ва совхозларга тўла эркинлик берилиши керак, деб ўйлайман. Токи тийинлаб, тежаб-тергаб маблағ йиғилганидан кейин хўжаликка фойда келтирадиган техника воситаларини танлаб сотиб олиш имкониятига эга бўлайлик. Фондга кўра техника тақсимланаётган ҳозирги шароитда имкониятимиз чекланиб қолаяпти. Масалан, бизга сўнгги пайтда иккита КСК-100 маркали беда ўриш агрегати берилди. Олмаймиз, деганимизга қўйишмади. Кутилганидек, кенг, текис майдонларга мўлжалланган мазкур агрегат бизнинг паст-баланд, кичик карталар шароитида самара бермаяпти. Ахир, биз уларнинг ҳар қайсисини 16 минг сўмданга сотиб олдик.

Маҳсулот турларини ўта майдалаштириб юбориш ҳам иқтисодий самара бермайди. Масалан, бизнинг колхозга бор-йўғи 7 гектар сабзавот планлаштирилган. Шундан 4 гектарида картошка. Ана шу арзимас майдонга ҳам битта картошка қазувчи агрегат сотиб олганмиз. Демак, бутун бошли агрегат мавсумда икки-уч кун ишлатилади, холос.

Хуллас, колхоз ва совхозларда ҳисоб-китоб изчил йўлга қўйилиши учун ҳали кўп иш қилиниши керак. Бу масалалар партия анжуманида кўриб чиқилади, деган умиддамиз.

Илҳом НИЁЗОВ, район партия комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири

Мулоҳазам партиянинг ички ишлари, аниқроғи, КПСС сафларига қабул масаласига тегишли. Хўжаликларда тез-тез ёш мутахассислар — олий маълумотли агроном, зоотехник, инженер партия сафига қабул масаласида ёрдам сўраб мурожаат этишади. Коллектив аъзолари билан суҳбатлашаман: илиқ фикр айтишади. У ҳолда ёш мутахассисни КПСС сафига қабул қилишга нима халақит бераяпти? Кўпчиликка, айниқса, биз — партия ходимларига яхши таниш бўлган «тақсимот».

Тезисларда ҳам бундай практика партиянинг ўзини ва бутун жамиятни ривожлантиришнинг реал талабларига зид келаётир, деган фикрлар айтилган. Негаки жамиятимизда демократия кенг илдиз отиб, турли бўғиндаги раҳбарлик лавозимларига қобилиятли партиясиз кадрларни ҳам кўтариш тажриба қилиб кўрилаётир. Демак демократия янада чуқурлашиб, раҳбарлик лавозимларига партия аъзоси бўлмаган истеъдодли кадрлар дадил кўтарилаётган шароитда «лавозим учун» КПСС сафига ўтишга эҳтиёж қолмаслиги керак.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Ошкоралик тўлқинида

ХАТЛАРНИ ЎҚИБ...

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очилишига саноқли кунлар қолди. Партия олий анжуманини нафақат коммунистлар, балки бутун совет халқи катта ҳаяжон билан кутмоқда. Барча меҳнат коллективларида тарихий воқеа шарафига социалистик мусобақа авж олдирилмоқда. Бу ҳақда редакциямизга кун сайин кўплаб келаётган мактублар ҳам шаҳодат бериб турибди. Айниқса, КПСС Марказий Комитетининг Тезислари муҳокамасига бағишланган йиғилишларда меҳнаткашлар ўз коллективларидаги долзарб масалалар, ечимини кутаётган муаммолар ҳақида фикр-мулоҳазалар, таклиф-истаклар билдирмоқдалар.

— Тезисларнинг 5-бандида: «Партия сафларининг сифат состави, коммунистларнинг ўз авангардлик ролларини бажаришлари ҳақидаги масалалар партияда ва жамиятда кенг муҳокама қилинаётир. Шу муносабат билан партия сафлари ўсишини «разнарядка» йўли билан тартибга солиб туриш практикаси партиянинг ўзини ва бутун жамиятни ривожлантиришнинг реал талабларига зид келаётир», дейилади, — деб ёзади янгийўллик жамоатчи мухбир З. Ҳайдарова. — Турғунлик йиллари партияга қабул масаласида сон кетидан қувиб, сифат ҳақида қайғурилмай қўйилганди. Энди муҳим ишга эътибор кучайди. **Масалан, Янгийўл шаҳар партия комитети ўтган йили икки кишини партия аъзолигига кандидатликка, икки кишини эса КПСС сафига қабул қилмади. Сабаби — ҳамон эскичасига ишлаётган бошланғич партия ташкилотлари жиддий ишга меҳнат коллективларини кенг жалб эта олмаяптилар».**

«Конференция арафасида коммунистлар омма орасида тез-тез бўлиб, уларнинг қайта қуриш ҳақида фикр-мулоҳазаларини ўрганиб борсалар мақсадга мувофиқ бўлар эди, — деб бошлабди ўз мақоласини самарқандлик журналист Н. Олимов. — **Чунки турғунлик йиллари иллатларини йўқотишга астойдил киришган халқимиз дилида айтилмаган гаплар, ўрганилмаган муаммолар талайгина.** Масалан, Самарқанд районидаги Галаосиё қишлоғида кўплаб партия, Улуғ Ватан уруши ветеранлари истиқомат қилишади.

Улардан бири — Олим ота Бобобеков. Отахон маҳалла комитетининг раиси сифатида катта жамоатчилик иши олиб бориб, ёшларга ўрнак бўлмоқда. Уларни партия ва халқ ишига камарбаста бўлишга, бўлажак Бутуниттифоқ конференцияси шарафига жасорат кўрсатиб меҳнат қилишга даъват этмоқда».

Бир умр партия ва халқ ишига жонкуярлик қилиб келган ветеранларимиз ҳаёт йўли ҳақиқатан ҳам ибратлидир. Советободлик журналист М. Ҳайитов, олтиариқлик уруш ва меҳнат ветерани Х. Муродов, пайариқлик С. Ортиқов ва бошқалар жамиятимиз ҳаётидаги муҳим ўзгаришлар палласида кекса коммунистлар тажрибасидан фойдаланиш, улар бошлаган эзгу ишларни амалга ошириш ҳақида ёзиб юборишган.

КПСС Марказий Комитетининг Тезислари кенг муҳокама қилинаётган дамларда лекторлар, сиёсий ахборотчилар, агитаторлар ўрни ва роли алоҳида муҳим аҳамият касб этади. Улар ҳозир дала шийпонлари, сут-товар фермалари, қурилиш майдонлари, хуллас, қаерда қайноқ меҳнат кечаётган бўлса шу ерда ҳозиру нозир бўлишлари, конференцияга ҳавола этилаётган Тезислар йўналишини халқимиз онгига чуқур сингдиришлари зарур.

Наманган шойи ишлаб чиқариш бирлашмаси ўровчиси, коммунист Н. Давлетшина ишда илғорликдан ташқари фаол жамоатчи ҳамдир. У ўзи ишлаётган цех ишчиларига тарихий ҳужжатни ўрганишда яқиндан кўмак бермоқда.

Жомбой район «Шонли меҳнат» газетаси Тезислар муҳокамасини кенг ёритмоқда. Коммунистлар ва партиясизлар, маҳаллий Советлар депутатларининг ҳар бир чиқиши жонли ва ҳаётий бўлаяпти. Уларда реал таклифлар, мулоҳазалар ўз аксини топмоқда, — деб ёзишади маҳаллий журналистлар Р. Иноятов ва А. Ҳамидов. — Шу боисдан ҳам матбуот органи оммага яқинлиги, материалларининг мазмунлилиги билан ажралиб туради».

Урганч районидан М. Худойберганов, хатирчилик Ш. Тошев, янгийўллик Р. Акбаров, самарқандлик Р. Шукуров, боёвутлик И. Бобоев, Усмон Юсупов районилик Я. Расулов, ургутлик Д. Дўстмуродов, зарбдорлик В. Иброҳимова, фарғоналик М. Аҳмедов, иштихонлик И. Баҳодировлар ҳам олий анжуман арафасида партия ташкилотлари, қишлоқ коммунистлари олиб бораётган катта ташкилотчилик - тарғиботчилик ишлари, учрашувлар, суҳбатлар ҳақида ёзиб юборишган.

Риштонлик Улуғ Ватан уруши ветерани А. Соҳибов эса район хўжаликларида табиатга, эл-юрт дастурхонини ноз-неъматларга тўкин этаётган она ерга яхши эътибор берилмаётганини куюниб ёзади. **«Қайта қуриш фақат одамларга муносабатдагина эмас, балки биз яшаётган, нафас олаётган табиатга ҳам тўла тааллуқлидир,** дейилади мактубда. — **Келажак авлод ҳақида ҳам бош қотиришимиз зарур. Бўлажак партия конференциясида атроф-муҳитга муносабат ҳақида ҳам гапирилишини, янада таъсирчан қарорлар қабул қилинишини истардим».**

Ҳа, конференция арафасида редакцияга келаётган аксарият мактублар ана шундай жонкуярлик билан ёзилган. Биз ҳурматли газетхонларимиздан ҳамиша ана шундай жўшқин, юрак сўзлари битилган хатлар кутамиз.

ҚАЙТА ҚУРИШ ЧОРРАҲАЛАРИДА

КЎРИНМАС ҒОВ

қачонгача «Дўстлик» деб номланган янги пахта териш машинаси йўлини тўсади?

Яқин-яқинларгача пахтакорларимиз уч муаммо ҳақида бош қотиришарди: биринчи муаммо — баҳор қуруқ келса чигитни ернинг намига ундира олмай, бир иш икки бўларди. Сабаби, техника ночорлигидан чигитни қисқа муддатда экишнинг имкони йўқ эди. Серёғин келса — ўрик думбул бўлгунча чигит экилган. Натижада ҳосил кеч етилиб, қишли-қировли кунлар ҳукмини ўтказган. Бу муаммо деярли ҳал бўлди. Ҳозир республикамизда салкам икки миллион гектар ерга қудратли техника туфайли узоғи билан икки ҳафтада чигит деярли экиб бўлинаяпти.

Иккинчи муаммо — кўпинча ёз чилласига бориб каналларнинг, анҳор ва ариқларнинг туби кўриниб қоларди. Саратонда эса ғўзанинг гули «чекка»сида очиларди. Натижада кузда ҳосилнинг «ғози» бўлмасди. Бу муаммо ҳам деярли ҳал бўлди — сунъий денгизлар барпо этилди, қурғоқчилик йилларида деҳқоннинг жонига оро кираяпти.

Учинчи муаммо — ҳосилни териб олиш. Гапнинг очиғи, бу муаммо яқин ўртада ҳал бўладиганга ўхшамайди. Чунки ҳосилнинг 90—95 процентини машинада териб олишга эришилмагунча мақсадга етиб бўлмайди. Деҳқоннинг мушкулини осон қиладиган мукаммал пахта териш машиналарини яратишдаги бошбошдоқлик шу даражага бориб етганки, турли гуруҳлар бир-бирларининг йўлига ғов бўлаётир, шахсий манфаат, сохта обрў давлат ва халқ манфаатидан юқори қўйилиб энг яхши, истиқболли ихтиролар, техник ечимлар кун кўрмай жон бераяпти.

Пахтани машинада териш, унинг тола сифатини яхшилаш ва пахтачиликни комплекс механизациялаш истиқболларига бағишланиб 1987 йили ўтказилган Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияда машиналарнинг такомиллашмаганлиги қўл кучига зўр беришга, иш унумининг пасайишига, тола сифатининг бузилишига олиб келмоқда, деб айтилди. Шунингдек, пахтакорларнинг иқтисодий аҳволи, саломатлиги кўп жиҳатдан пахтани машинада териб олишга боғлиқ бўлиб турибди.

Машина теримини яқин йиллар ичида ҳал этиш мақсадида Тармоқлараро илмий-техник марказ тузилди. Аммо бу марказда ўзгаларнинг янги ғояларини рўёбга чиқармай, фақат кичик бир гуруҳ автор бўлган техник ечимларни ишлаб чиқаришга жорий этишга уриниш ҳукмрон. Шунинг учун ҳам унинг фаолиятидан кўплаб истеъдодли олимлар, конструкторлар, инженерлар норози. Бу ҳақда оммавий ахборот воситаларида танқидий чиқишлар бўлаяпти, катта-кичик мажлисларда гапираверib, нотиқлар чарчаб кетишди. Масалан, шу йил 27 апрелда академик Ҳ. Ҳ. Усмонхўжаев ташаббуси билан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси М. Т. Ўрозбоев номидаги механика ва зилзилабардош иншоотлар институти ветеранлар ҳамда ёш ихтирочилар кенгаши: «Агар Сизнинг тажриба ва шижоатингиз, ғоя ва орзуйингиз бўлса, биз билан баҳам кўринг: қумга ўтириб қолган «Зангори кема»ни ўрнидан қандай қилиб қўзғатиш мумкин?» деган мавзуда баҳс уюштирди. Баҳсда олимлар, конструкторлар, етук мутахассислар, республика оммавий ахборот воситаларининг вакиллари қатнашдилар. Улар Тармоқлараро илмий-техник марказнинг фаолиятидаги камчиликлар ҳақида очиқ-ойдин фикр билдиришди. Унинг мутасаддилари фақат ўз манфаатларини ўйлаб, ҳозир тутаётган йўллари нотўғридир. Фикримизнинг исботи учун мисол келтирамиз. Шу йил баҳорда Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида республика саноат корхоналарида деҳқончилик, чорвачилик ва боғдорчиликка мўлжаллаб ишлаб чиқарилаётган машиналар, асбоб-ускуналар ва механизмларнинг кўриги бўлди. Кўрикка техника фанлари доктори, профессор Олим Аминович Каримов бошчилигидаги ижодий группа яратган ЗХВ—1,8 «Дўстлик» пахта териш машинаси ҳам қўйилди. Аммо Тармоқлараро илмий-техник марказ мутасаддилари республика партия, совет раҳбарлари ташриф буюриши олдидан уни кўргазманинг бир чеккасига олиб бориб қўйишни буюришди. Халқда: «ҳақиқат эгилади-ю, лекин синмайди», деган ибратли нақл бор. «Ўгай» деб четга сурилган «Дўстлик» нинг тақдири билан барибир республика раҳбарлари қизиқдилар.

Эътиборсизлик ва камситишлар, тарафкашлик ва ёлғон-яшиқлар ўз таъсирини кўрсатиб, профессор Каримовни ҳолдан тойдирди. Яқинда касалхонада у билан учрашиб, мулоқотда бўлдик.

— Олим Аминович. «Ташсельмаш»да серияли чиқарилаётган пахта териш машиналаридан «Дўстлик»нинг фарқи нимада?

— «Дўстлик» тубдан фарқ қилади. Универсал — ўрта ва ингичка толали ҳамда чигит учун мўлжалланган пахталарни теришга мўлжалланган бу машина 30 йиллик тинимсиз меҳнатимнинг, дўстларим кўрсатган беғараз ёрдамнинг маҳсули.

50-йилларнинг охиридаёқ унинг хомаки, ҳали такомиллаштирилмаган нусхасини тайёрлаб, синаб кўрган эдик. Натижа билан танишгач, машиналарни синаш Ўрта Осиё зонал станцияси «Дўстлик»дан учта тажриба нусхасини тайёрлашликни тавсия қилди. Улар колхоз ва совхозларнинг далаларида турли шароитда синаб кўрилади, сўнг серияли ишлаб чиқаришга рухсат этилади, дейишди. Бахтга қарши бу тавсия қоғозда қолиб кетди. Лекин биз қўл қовуштириб ўтирмадик. «Ташсельмаш»чиларнинг ёрдамида кечаю кундуз ишлаб, уч дона ясадик. Лекин у саноат стандарти талабига деярлик жавоб бера олмасди. Шунга қарамай синовда яна муваффақият қозонди.

— Кечирасиз, агар ғўза тупидаги кўсаклар юз процент очилган деб фараз қилсак, биринчи теримда унинг қанча қисмини «Дўстлик» билан териш мумкин?

— Юз процент очилишини кутиш мумкин эмас. Сабаби, пахта толасининг сифатига салбий таъсири бор. Тахминан 60—70, жуда кўпи билан 80 процентини очилтириб теримга тушиш керак. Демак, машина уч марта пахта пайкалини оралайди, ёки бошқача қилиб айтсак ялпи ҳосилнинг 95 процентини теради.

— Терилган пахтанинг ифлосланиши қандай?

— Бу борада 60—70-йилларда тажриба учун яратган машиналаримизнинг камчилиги бўлган. Сабаби, конструктив жиҳатдан бизнинг машинадаги барабанлар кичкина, яъни 216 миллиметр, ўнтадан шпиндели бор. Шпинделларнинг айланиш тезлиги сериядаги машиналарникига қараганда кўпроқ. Биринчи теримни 5,2 километр тезликда олиб боришга мўлжалланган, яъни иш унумдорлиги сериядаги машиналарникидан 30—35 процент юқори. Шу нуқтаи назардан «Дўстлик»нинг дастлабки нусхаларида терилган пахтанинг ифлослиги баландроқ эди. Унинг сўнгги нусхасига жиддий ўзгаришлар киритдик. Масалан, техника фанлари кандидати Иноят Файзиев раҳбарлигидаги ижодий группа томонидан яратилган қобиқли шпинделдан фойдаланишни маъқул кўрдик. У шу пайтгача серияли ишлаб чиқарилаётган шпинделларга нисбатан пахтани икки-уч процент тоза теради. Демак, бизнинг машинадаги қусур шу билан барҳам топди.

— Машинангизда бунчалик афзалликлар бор экан, нима учун шу пайтгача серияли ишлаб чиқарилмаяпти?

— Бунинг тарихи жуда узоқ. Лекин икки оғиз гап билан айтилса, 1959—1987 йилларда турли қарорлар, тавсиялар қабул қилинган. Уларнинг поёни йўқ. Лекин бирортаси ҳам амалга оширилмади. Мана, ўша ҳужжатларнинг баъзи бирлари. Танишиб чиқинг:

1. Наманган область Задарё районидаги «Гулбоғ» совхозининг олтинчи бўлимида ЗХВ-1,8 «Дўстлик» пахта териш машинаси кўригида қатнашган мутахассислар 1984 йил 12 ноябрда қабул қилган қарорнинг баъзи бандлари:

а) ЗХВ-1,8 «Дўстлик» терим комплекси ишчи аппаратига агротехника талабларини САИМЭ ишлаб чиқиши зарур;

б) пахтачилик машиналари бўйича бош конструкторлик бюроси технология ҳужжатларини тайёрлаши керак;

в) ўрнатилган тартиб асосида пахтачилик машиналари бўйича ГСКБ ва «Ташсельмаш» заводи 1986 йил мавсумига ЗХВ-1,8 «Дўстлик» машинасидан уч нусха тайёрлаши лозим.

г) САМИС 1986 йил мавсумида тўла программа асосида давлат синовини ўтказиши керак...

д) САНИЭСХ давлат синовларида иштирок этиши ва ЗХВ-1,8 «Дўстлик»нинг иқтисодий самарадорлигини ҳисоблаб бериши керак.

II. СССР қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги илмий-техник кенгаши пахтачилик бўйича машиналар, асбоб-ускуналар секциялари қўшма мажлисининг 75-қарори. Тошкент шаҳри, 1985 йил 15 ноябрь.

«Тақдим этилаётган технологиянинг тасдиқланиши ижобий ҳал этилган тақдирда 15.001 — 73 ГОСТ бериш шарти билан мавзу СССР Қишлоқ хўжалиги министрлигига конструкторлик ишларига киритилишини таклиф қилади».

III. Тармоқлараро илмий-техник марказ кенгашининг 1987 йил 25 мартдаги қўшма мажлиси қароридан:

«...САИМЭга кичик габарит барабанли ЗХВ-1,8 «Дўстлик» машинасидан бир нусха тайёрлаш ва 1987 йил терим мавсумига Тармоқлараро илмий-техник марказ йўли билан дастлабки синовдан ўтказишга тақдим этиш топширилсин...»

Саноат стандартлари талаблари даражасида яратилмаган «Дўстлик» пахта териш машинасининг бир нусхаси билан Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхози устахонасида танишиб, пахтакорлар билан давра суҳбати ўтказдик.

— Фамилиям Иброҳимов, исмим Абдужаббор.

— Сиз профессор Каримов яратган «Дўстлик» пахта териш машинасини 1986 йили ишлатган экансиз?

— Ишлатганман.

— Бошқа пахта териш машиналаридан фарқи борми?

— Фарқи — механизатор меҳнатини осонлаштиради, пахтани тез теради. Техник томонлари мураккаб эмас. Ремонт қилиш осон. Жуда кўп афзалликлари бор.

— Мен Файзиев Жалилман. Ўттиз уч йил механизатор бўлиб ишладим. Мана, уч йилдан бу ёғига бригадирман. «Дўстлик» жуда яхши машина. Бунинг шпинделларини алмаштириш жуда оддий. Бошқа машиналарнинг битта барабанини алмаштирадиган бўлсак, бир кун овора бўлар эдик. Бунинг барабанини 10—15 минутда, шпинделини эса икки минутда алмаштирса бўлади. Пахтани яхши теради. «Дўстлик»нинг кўсак терадиган агрегати ҳам бор. Ишлатдик. Бир сантиметр ғўзапояни аралаштирмайди. Бу машина у ёқ-бу ёқларда роса ишлатилиб, жони олинган экан. Менинг ўғлим эскисини ремонт қилиб бир мавсумда 120 тонна пахта терди. Яхши машина. Пахтакорларга худди шундай машиналар керак.

— Жалил ака, мана шу машина ҳақида ўз фикрингизни билдиргани, билишимча, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига борган экансиз?

— Ҳа.

— У ерда кимлар билан учрашдингиз? Нима гаплар бўлди?

— Мажлисда олимларнинг уч соат фикрларини эшитдим. Гаплари бир-бириникига тўғри келмайди...

— Мен пенсионерман, —деб давра суҳбатига кекса отахон аралашдилар. — Олим аканинг пахта терадиган машиналари Жалилвойнинг бригадасида қандай ишлаганига мен гувоҳман. Жуда қойил қолдим. Нима учун бу машинани илгарироқ чиқаришмади, бизнинг олимлар? — деб сўрасам: «Э, буни яратганимизга анча вақт бўлди-ю, лекин ҳали амалга ошганича йўқ, энди амалга ошиб қолар» деди Олим ака. 40 йил пахтанинг ичида юрганмиз. Колхознинг раҳбари бўлганмиз, техникага жуда тушунамиз. Худди шу машинагина пахтакорнинг мушкулини осон қилади.

— Мен «Ленинизм» колхозининг раиси Абдуғофур Иброҳимовман. 1986 йили «Дўстлик» машинасини ишлатиб, механизаторларимиз ниҳоятда хурсанд бўлдилар. Нимадан? Асосий хурсанд бўлган жойлари шундаки, улар вақтни иқтисод қилдилар. Битта механик унда учта операцияни бир мавсумда бажаради, яъни пахта теради, кўсак узади, кўсак узувчи аппаратини илиш жуда ҳам осон, вақт кетмайди. Ғўзапояни майдалайдиган механизми бор.

Ўзим инженер-механикман. Бир неча йилдан бери шундай машина чиқармикан, деган умидда қаерда янгилик бўлса, кўз-қулоқ бўлиб юргандим. Мана, шу машина дарагини тасодифан эшитиб қолдим. Намангандаги «Гулбоғ» совхозидан олдириб келдим. Шалоқ-шалоқ аҳволда экан, бир амаллаб тузатдик.

«Дўстлик» машинасининг яна бир афзаллиги ғўза туплари кичрайтирилган учта барабан орасидан ўтади. Бу деган сўз, деҳқончасига айтганда, қўли кўп. Демак, пахтани тоза ва тез териш мумкин. Бундан ташқари яна бир афзаллиги шундаки, терим агрегатларини созлаш ниҳоятда осонлаштирилган, вақт ўғирламайди.

Бу машина, мен эшитишимга қараганда, неча-неча муҳокамаларга дуч келган. Лекин унинг афзалликларини била туриб, айрим сабабларга кўра, серияли ишлаб чиқаришга йўл берилмаяпти. Биз пахтакорлар ўйлаймизки, ҳозирги қайта қуриш даврида ҳар қандай гина-кудратлар, шахсий манфаатлар четга сурилади.

Давра суҳбатимизни ўртоқ Каримовга савол бериш билан якунламоқчимиз.

— Олим ака, пахтакорлар билан давра суҳбатимизда ҳамма бир оғиздан машинангизнинг афзаллиги ҳақида гапиришди. Бу машинанинг камчиликлари ҳам борми?

— Дунёда камчиликсиз одам бўлмагани сингари машина ҳам йўқ. Машинамизнинг энг асосий камчиликларидан бири — у оғир. Чунки биз енгил қотишма, яхши металл топа олмадик. Чидамлилиги нуқтаи назаридан ҳозир ишлаб чиқарилаётган машиналардан фарқи йўқ. Ваҳоланки, унинг чидамлилигини бир ярим-икки баравар ошириш имкониятлари мавжуд. Камчиликларидан яна биттаси — ёмон дефолиация қилинган далаларни ёқтирмайди.

«Дўстлик»ни саноат йўли билан ишлаб чиқариш насиб этса, биз жуда кўп техник ечимларни ҳал қилиб қўйганмиз. Кейинги беш йилда тинч турганимиз йўқ.

Айтайлик, пудрат усулида ишлаётган бригаданинг юз гектар экин майдони бор. Унинг 60 гектарига пахта, 30 гектарига беда, 10 гектарига турли экинлар экилади. Ана шу бригада учун битта пахта териш машинасини қилиб бермоқчимизки, унинг оти, яъни трактори ҳам чигит экишда, ҳам культивацияда, ҳам пахта теримида, ҳам кўсак узишда, ҳам ғўзапояни майдалашда ишлатилиши керак. Ҳозирги аҳвол эса бутунлай ўзгача, 60 гектарлик майдонда ҳосил етиштириш ва йиғиштириб олиш учун пахта териш машинаси кўсак узувчи агрегат, ғўзапояни майдаловчи механизм, культиватор ишлатилади.

«Дўстлик»дан 20—30 тасини тайёрлаб беринглар, деб колхоз ва совхозлардан буюртма олганмиз. Масалан, машҳур механизатор, Ленин мукофоти лауреати Жавод Кўчиев, «Гулбоғ» совхозининг директори Лутфулла ака Муҳаммаджонов, «Савай» совхозининг директори Алижон Аҳмедов «Дўстлик» пахта териш машинасидан 5—10 тадан ясаб беринглар деб хат ёзишган. Бундай хатларни Боғдод районидаги «Коммуна» колхозидан, Ҳазорасп районидаги Карл Маркс номли колхоздан, Наманган область агросаноат комитетидан ҳам олганмиз.

Гапнинг сирасини айтганда пахтакорлар «Дўстлик» машинасини керак, деяптилар. Унинг афзалликларидан ҳам, камчиликларидан ҳам кўз юмаётганлари йўқ. Аммо «Дўстлик»нинг мухолифлари кўтарган ғовни бузиш осон эмас.

— «Дўстлик» яратилганига 30 йилдан ошди, — деди пахтачиликка ихтисослаштирилган машиналарни лойиҳаловчи давлат махсус конструкторлик бюросининг бошлиғи Пўлат Мансурович Мирзаахмедов. — У маънавий эскирди.

— Профессор Каримовга ҳайронман, — деди пахтачилик машиналари давлат ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиғи Ҳамидулла Ғуломов. — Биз йўқ, бўлмайди, деб айтдикми? Айтдик. Бўлди-да!

Ҳали деҳқоннинг кўнгли тўладиган пахта териш машинаси яратилгани йўқ. Шунга қарамай бу соҳада олға силжиш тошбақа қадам билан бўлаяпти. Масалага давр талаби билан қарайдиган бўлсак, иқтисодий нуқтаи назардан ёндашсак пахта териш машиналарининг фақат деҳқонлар талаб қилаётган нусхаларинигина ишлаб чиқариш керак.

Маҳкам РИҲСИЕВ.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

ВОҚЕАЛАР, ФАКТЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

МИНИСТРЛАР КЕНГАШИ

ЛЮКСЕМБУРГ. (ТАСС). Европа иқтисодий ҳамжамияти министрлар кенгашининг бу ерда ташқи ишлар министрлари даражасида бўлиб ўтган сессиясида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши (ЎИЕК) билан Европа иқтисодий ҳамжамияти ўртасида расмий муносабатлар ўрнатиш тўғрисидаги қўшма декларация тасдиқланди. Сессияда раислик қилувчи ГФР ташқи ишлар министри Г. —Д. Геншер матбуот конференциясида шуни эълон қилди.

Унинг гапига қараганда, бу ҳужжат «давримизнинг сиёсий ва иқтисодий реалликлари эътироф этилганлигини билдиради. У икки ташкилот ўртасида ҳар томонлама муносабатлар ривожлантирилишини назарда тутади. Иқтисодий алоқалар Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларни яхшилашда жуда муҳим аҳамиятга эга. Қўшма декларация катта умид туғилишига йўл очаётганлигининг боиси ана шундадир».

Европа иқтисодий ҳамжамиятига аъзо бўлган мамлакатлар ташқи ишлар министрлари сессияда Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларга оид муҳим баёнотни маъқулладилар. Унда Шарқ билан Ғарбнинг ривожланишида «жўшқинликни сақлаб қолиш» зарурлигини таъкидлаб, министрлар бу муносабатларни мустаҳкамлашга «фаол ҳисса қўшишга» тайёр эканликларини билдирдилар. «КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан АҚШ президенти Р. Рейганнинг Москвада бўлиб ўтган учрашуви Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларни мустаҳкамлаш ва активлаштириш йўлида янги қадам бўлди», — дейилади баёнотда.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

КАМПАЛА. Уганданинг шимоли-шарқий районларида ҳаракат қилаётган ўн мингдан кўп исёнчи Тесо шаҳрида маъмурларнинг вакилларига таслим бўлди. Вилоят ҳарбий ва граждан маъмурларининг хабарларига кўра, кейинги йилларда Тесода қуролланган отрядларнинг ҳукуматга қарши фаолияти жуда пасайиб кетган. Июнь ойининг охирларигача шу район тинч бўлиб қолиши кутилмоқда. Уганда ҳукумати регион экономикасини тиклаш биринчи босқичини амалга ошира бошлади. Аҳолидан олинадиган бир қанча солиқлар вақтинча бекор қилинди, мактабларда бепул ўқитиш жорий этилди. Бу ерга тракторлар, қишлоқ хўжалик асбоб-ускуналари, уруғлик, дори-дармон юборилди.

* * *

ДАМАШҚ. Ўтган суткада Исроил солдатлари Женин шаҳрида, фаластинлик қочоқларнинг Байт—Лаҳм яқинидаги Ад—Духейш лагери билан Рамаллах яқинидаги Ал—Жалзун лагерида норозилик намойишларини тарқатаётганларида камида 5 нафар фаластинлик ўқ еди. Ал—Жалзунда фаластинлик 6 яшар бола калласидан оғир яраланди. Ал—Халил яқинидаги Аркас қишлоғида исроилликлар кўздан ёш оқизадиган газли гранаталар ишлатганликлари натижасида фаластинлик 12 бола заҳарланди ва нафас йўллари оғир жароҳатланди. Солдатлар уйларнинг ичига шундай гранаталар улоқтириб, аҳолининг уйларидан чиқишга тўсқинлик қилдилар.

* * *

ЛОНДОН. ГФР Илмий тадқиқот ва технологиялар министрлиги шу йил СПИД касаллигига қарши кураш ишларига 30 миллион марка ажратишини эълон қилди. Министр ҳузуридаги парламент статс-секретари Альберт Пробст журналистлар билан суҳбатда бу маблағлар зардоб яратиш янги тажрибаларини ўтказишга ҳамда шу даҳшатли касалликка қарши самарали кураш методларини ишлаб чиқишга сарфланади, деди.

Шу йил март ойининг охиригача ўтган даврни ўз ичига олган маълумотларга кўра, Ғарбий Германияда СПИД билан оғриган 1900 киши рўйхатга олинган. Шуларнинг ярмига яқини ўлган. Бу мамлакатда яна 15.655 кишига СПИД юққан, деб ҳисобланмоқда.

(ТАСС).

Э. ХОНЕККЕР Ф. ВРАНИЦКИЙ БИЛАН УЧРАШДИ

БЕРЛИН. (ТАСС). Ҳозирги замоннинг ҳаётий масалаларини мухолифлик йўлида эмас, балки давлатларнинг амалий ва ишончли ҳамкорлиги ёрдамидагина ҳал этиш мумкин. Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, ГДР Давлат Кенгашининг раиси Э. Хонеккер ва ГДРга расмий визит билан келган Австрия федерал канцлери Ф. Враницкий бу ерда бошланган музокаралар чоғида ана шундай дейишди. Томонлар Москвада ўтказилган олий даражадаги Совет — Америка учрашуви натижаларини табрикладилар ва тинчликни таъминлаш, мулоқот ҳамда қуролсизланишнинг бу йўли давом эттирилиши лозим, деб таъкидладилар.

Иккала мамлакат раҳбарлари икки томонлама муносабатлар юксак даражада эканлигини ва Умумевропа иқлимига барқарорлик бахш этаётганини қайд этдилар ҳамда бундай муносабатларни ривожлантириш зарурлигини ёқлаб фикр билдирдилар. Бундай муносабатлар, деди Э. Хонеккер, ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатлар тинчликни таъминлаш ва икки томонлама ўзаро фойдали ҳамкорлик манфаатларини кўзлаб биргаликдаги Умумевропа хонадонида амалий баҳамжиҳат ҳаракат қилишлари мумкинлигининг намунасидир.

ВЕНГРИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ. Қишлоқ хўжалиги кооперативи бошқарувчиси Шандор Мейзерга омад кулиб боқди. У Балатон кўлида узунлиги 208 сантиметр, оғирлиги 70 килограммли лаққа тутди.

СУРАТДА: омадли балиқчи ови билан.

МТИ—ТАСС телефотоси.

Ульянов районидаги «Партия XX съезди» совхози сутчилик фермаси коллективи маҳсулот топширишда ўтган йилнинг шу давридагидан олдинда бораяпти. Социалистик мусобақада Ўғилниёз Боғиева алоҳида намуна кўрсатаяпти. Пешқадам сигирсоғар кўплаб шогирдлар тайёрлаш билан бирга жамоат ишларида ҳам фаол қатнашмоқда. У — район партия комитети аъзоси, район Совети депутати. Қашқадарёлик коммунистлар Ўғилниёзни Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига делегат қилиб сайлашди.

СУРАТДА: Ў. Боғиева (чапда) сафдоши Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Х. Ҳазарова билан.

Ш. ШАРОПОВ фотоси.

(ЎзТАГ).

Ташвишли сигнал

НИМА ЭКСАНГ...

Хўжайли районидаги «Октябрь 60 йиллиги» мактабининг 9-синф ўқувчилари ёзги каникулни меҳнат ва дам олиш лагерида ўтказишдан бош тортдилар. Болалар Охунбобоев номли колхоз комсомол комитетига ва район комсомол комитетига таклиф қилинди. Комсомол ходимлари харчанд уринмасинлар, бундай кутилмаган қарордан қайтара олмадилар. Бунинг сабаби ушбу мактабда болалар нозик бўлиб ўсаётганлигида эмас, улар ёзлик ҳордиқлари яна одатдаги ўтоқ ишларига айланишини хоҳламайдилар.

Таассуфки, бунинг учун уларда асос бор. Қорақалпоғистон хўжаликларининг кўпида ишлар тахминан шундай. Колхоз ва совхоз раҳбарлари меҳнат ва дам олиш лагерлари ниқоби остида юқори синф ўқувчиларидан ғоят сермеҳнат ва кам ҳақ тўланадиган ишларда фойдаланмоқдалар. Автоном республика хўжаликларининг раҳбарлари район партия комитетлари ва халқ маориф бўлимларининг сукут сақлаб розилик билдиришларидан фойдаланиб, ғўза парвариши даврида ҳар йили минглаб юқори синф ўқувчиларини далаларга олиб чиқадилар ва бунга ўз меҳнат ресурслари етишмаслигини важ қиладилар. Мактаб ислоҳотини, меҳнат тарбиясини эслашни ҳам унутмайдилар: соғлом дам олишнинг бир қисмини ижтимоий фойдали меҳнатга бағишлаш гуноҳ эмас эмиш. Лекин бунда энг муҳим ишни — мактаб ўқувчиларининг ишлаши ва мароқли дам олиши учун энг зарур шароитлар яратишни унутиб қўймоқдалар.

Мисол учун, Хўжайли район «Ленин байроғи» колхозидаги учта мактаб ўқувчилари юборилган меҳнат ва дам олиш лагерида болалар очиқ ҳавода ухлашмоқда, ариқдан сув ичишмоқда. Чунки бошқа сувнинг ўзи йўқ. Ана шу сувда ҳам чўмилишади, кир ювишади, идиш-товоқ ювишади. Нонушта, тушлик ва кечки овқатга эса макарон билан вермишель. Холодильник йўқ, шу сабабли тез бузиладиган маҳсулотларни сояда сақлашга тўғри келмоқда. Ҳарорат эса 30 даража ва ундан юқори. Хуллас, мактаблар билан хўжалик ўртасида тузилган шартноманинг мажбуриятлари қарийб ҳамма моддалари бўйича бузилмоқда.

Маориф ходимлари касаба союзи область комитетининг Хўжайли шаҳар халқ маорифи бўлимига туширилган нарядида ёзлик практикада банд бўлган мактаб ўқувчиларининг учдан бир қисмигина текин овқат билан таъминланади дейилган. Хўш, қолганларнинг иши нима бўлади? Бундан чиқадики, далада белгиланган соатларни ишлаб қайтган юқори синф ўқувчилари ишдан кейин овқат ғамини ҳам ейиши керак экан-да!

Хўжайли районидаги меҳнат ва дам олиш лагерларида қоидалар тез-тез бузилмоқда. Ҳатто хўжалик ҳисобига ўтиш ҳам, масалан, «Амударё» совхозининг директорининг четдан анча ёрдамчилар сўрашига халақит бермади. Афтидан, совхоз раҳбариятига хўжалик юритиш механизмини такомиллаштиришдан кўра арзон тушадиган ёрдамчилардан фойдаланиш нафли бўлса керак: колхозчиларга қилган ишлари учун тўла-тўкис ҳақ тўлашга тўғри келади. Мактаб ўқувчиларига эса ҳақ тўламаса ҳам бўлар экан-да.

Мансабдор кишилар ана шундай ғаразли ниятларига, ҳозирнинг ўзида наф кўриш манфаатларига амал қилиб, асосий ишни унутиб қўймоқдалар: дабдабали шиорлар билан ҳам, дўқ-пўписали буйруқлар билан ҳам болани меҳнатга меҳр қўйишга, ерни севишга ўргатиб бўлмайди. Қишлоқда қолаётган ёшлар тобора камайиб, ҳунар танлаш муаммолари тобора ўткирлашиб бораётганининг сабаби шунда эмасмикин? Дарҳақиқат, «Нима эксанг шуни ўрасан».

В. ЛУЦЕНКО,
ЎзТАГ мухбири.

БУЗҒУНЧИЛИКНИ КАСБ ҚИЛИБ

МАНАГУА. (ТАСС). Контрреволюция раҳбарлари ўт очишни узил-кесил тўхтатишга эришиш юзасидан Никарагуа ҳукумати билан олиб борилган музокараларни барбод этиб, мамлакатда қуролли можарони очиқдан-очиқ авж олдириш йўлига ўтдилар. «Никарагуа қаршилик ҳаракати» деб аталмиш аксилинқилобчилар тўдаси раҳбарларидан бири, сомоса гвардиясининг собиқ полковниги Э. Бермудеснинг айтишича, «Контрас кучлари ҳатто Америка ҳарбий ёрдам бермаса ҳам сандиночилар ҳукуматига қарши курашни охиригача давом эттираверади».

Никарагуанинг турли департаментларидан олинган хабарларга қараганда, контрас тўдалари қўпорувчилик ва террорчилик фаолиятини анча кучайтирди. Ёлланган каллакесарлар жиддий қуролли можаро чиқариб, сўнг ҳамма айбни Никарагуа раҳбарларига тўнкаш учун сандиночилар халқ армияси бўлинмаларига ҳужум қилмоқдалар.

Нуэба Никарагуа ахборот агентлигининг хабар қилишича, контрреволюционерлар тўдаси мамлакат шимолидаги Матагальпа департаментининг Мулукуку аҳоли пункти яқинида иккита юк машинасини гранатомётдан ўққа тутдилар, саккиз кишини ушлаб, гаров сифатида олиб кетдилар. Республика мудофаа министрлигининг бу ерда тарқатилган маълумотида бир гуруҳ ёлланган каллакесарлар Рио-сан-хуан департаментида давлат чегарасини бузиб, Коста-Рика территориясига ўтишга уриниб, чегарачилар патрулини ўққа тутган, отишма чоғида 13 контрас ўлдирилган, қурол-яроғ ва ўқ-дори ўлжа олинган.

«Никарагуа қаршилик ҳаракати» деб аталмиш ташкилотнинг раҳбарлари илгари зиммаларига олган мажбуриятларига қарамай, асирликдаги Никарагуа гражданларини бўшатиб юборишдан бош тортмоқдалар.

БОНН. Никарагуадаги тинчлик музокараларининг барбод бўлганлиги учун жавобгарлик контраслар зиммасига тушади, деди бу ерда бўлиб ўтган матбуот конференциясида Германия социал-демократик партиясидан Бундестаг депутати, таниқли сиёсий арбоб Ханс-Юрген Вишневский. У сандиночилар ҳукуматининг илтимосига биноан музокараларда маслаҳатчи сифатида қатнашган эди.

Никарагуа ҳукуматига келганда эса, деди Х. —Ю. Вишневский, контрасларнинг ҳамма бўлинмалари тўла қуролсизлантирилишини кутиб ўтирмай, барча контрас асирларни бўшатиб юборишга тайёр эди. Сандиночи маъмурлар, деб таъкидлади у, музокаралар барбод бўлгандан кейин ҳам уруш ҳаракатларини 30 июлгача бошламасликка рози ва ярашув муддатини яна узайтиришга тайёрдир.

Паркент районидаги Заркент қишлоғида яшовчи педагоглар — Муҳайё ва Асқар Ражаббоевлар оиласида уч чақалоқ дунёга келди. «Умрлари узоқ бўлсин!» Ҳа, бу ерга ташриф буюраётган дўсту биродарларнинг дил сўзлари ана шундай.

СУРАТДА: бош врач-педиатр Ф. Шомирзаева эгизаклар соғлигини кўздан кечираяпти.

Г. ПУН фотоси. (ЎзТАГ).

ЖАНГЧИ ХОТИРАСИГА

Термиз кўчаларининг бирига интернационалист жангчи Николай Цуранов номи берилди. У шу шаҳарда туғилиб ўсиб, шу ердан армияга кетганди. 1981 йил ёзда бўлинма командири кичик сержант Цуранов интернационал бурчини адо этиш пайтида афғон диёрида ҳалок бўлди. Термизликлар жангчининг хотирасини ҳурмат билан эсламоқдалар. У «Совавто» — «Термиз» халқаро алоқа корхонаси ҳайдовчилари комсомол-ёшлар бригадасининг составига киритилган бўлиб, унинг номига ёзилувчи маош тинчлик фондига ўтказилади. Н. Цуранов спортнинг отиш турини севарди. Унинг хотирасидаги совриn учун ўтказиладиган шаҳар мусобақалари анъана тусини олди.

(ЎзТАГ).

Мактабислоҳоти муаммолари

Ўқитувчи маҳорати

Таълим-тарбиянинг сифати кўп жиҳатдан ўқитувчи маҳоратига боғлиқ. Бугунги кунда ҳар бир педагог ишни ислоҳотга йўналтириши керакки, токи у синфда оддий дарс берувчи эмас, ҳақиқий таълим-тарбия ташкилотчиси, ижодий тафаккур соҳиби сифатида фаолият кўрсатсин. Бу борада Хоразм область ўқитувчилар малакасини ошириш институти мактабларга яқиндан ёрдам бермоқда. Малака ошириш курс-семинарлари такомиллаштирилди, методик ишларга талабчанлик кучайтирилди.

Шуниси муҳимки, семинарлар ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда тингловчиларнинг иш стажлари, билим савиялари эътиборга олиниб, ташкил қилинмоқда. Илғор тажрибаларга эътибор кучайтирилди. 39 нафар ўқитувчининг иш услуби чуқур ўрганилди. Улар плакат, брошюра, методик қўлланма орқали оммалаштирилди. Шу жумладан, СССР Халқ ўқитувчиси Марям Ёқубова раҳбарлик қилаётган 94-мактаб-интернат педагогика коллективининг илғор тажрибалари кўпчилик мулкига айланди. Шунингдек, район ва шаҳар методика кабинетларига 30 та методик кўрсатмалар берилди.

Областда 49 та таянч ва 146 та тажриба мактаблари мавжуд. Мазкур ўқув даргоҳлари базасида семинар-кенгаш, семинар-машғулот ва конференциялар ташкил қилинмоқда. Таянч мактабларида ўтказилаётган семинарларда ҳозирги замон дарсининг мазмуни қандай бўлишлиги хусусида фикр алмашилаяпти. Семинар-машғулотлар: синовлар, суҳбатлар, ижодий баҳслар ҳамда очиқ дарсларга кириш, синфдан ташқари ўтказиладиган машғулотлар, коллектив бўлиб методик материалларни таҳлил қилиш ва бошқа тадбирлар ўқув самарадорлигини таъминламоқда. Педагогларнинг ўз касбига меҳр ва бурчига эътиқодини камол топтиришга кўмаклашилмоқда.

Педагогик ўқиш-таълим-тарбия иши илғор тажрибаларни умумлаштириш ва оммалаштириш анъанага айланган. У дарс самарадорлигига таъсир этувчи омилдир. Шу ниятда областда 311 нафар ўқитувчининг услуби оммалаштирилди.

Курс машғулотларида 2.436 нафар ўқитувчига якка ва группа ҳолида консультациялар уюштирилди. Мактабларда такомиллаштирилган ўқув программасига ўтилиши муносабати билан 17 минг нафар педагог қайта тайёрлаш курсларидан ўтказилди.

Курс машғулотларига профессор, фан докторлари ва кандидатларидан 43 нафари жалб қилинган.

Бу тадбирларда область малака ошириш институти коллективининг В. И. Ленин номидаги Хоразм педагогика институти, область сиёсий маориф уйи лектор-консультантлари ва «Билим» жамияти ходимлари билан ҳамкорлиги қўл келмоқда. Шунингдек, қардош республикаларнинг Гомель, Минск, Киров области муассасалари ҳамда К. Д. Ушинский номидаги Ўқитувчилар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш марказий институти ходимлари билан дўстона узвий ҳамкорлик ҳам яхши самаралар бермоқда.

1987 йилда Харьковда бўлиб ўтган ўқитувчиларнинг Бутуниттифоқ йиғилишида Урганч шаҳрининг Крупская номли 3-мактабида ташкил қилинган «Эврика» клуби аъзолари муваффақиятли қатнашдилар.

Шаҳар ва район методик кабинетларининг иш жараёнлари ҳам қайта қуриш ва демократиялаштириш асосида такомиллаштирилмоқда.

— Қайта қуриш, янгиланиш даври талабларига амалий иш билан жавоб бераётган ўқитувчилар, — дейди институт директори М. К. Берегина, — «Мактаб ислоҳотига — ишчанлик ва ижодкорлик», «Ҳар бир дарс — очиқ дарс даражасида бўлсин» шиорлари асосида фаолият кўрсатмоқдалар. Мазкур ўқув йилида 3 мингга яқин муаллим «очиқ дарс» ўтказди.

Камчиликлар ҳам оз эмас. 1987 йилда 3.670 нафар маориф ходимига касб малакасини, педагогик маҳоратини оширишда ёрдам кўрсатилди. Иш сифатига, самарасига эътибор кучайтирилмоқда. Афсус, Боғот ва Янгибозор районлари методика кабинетлари такомиллаштирилган программа асосида ишлаш учун мактабларга етарли ёрдам ва шарт-шароит яратмаётирлар. Улар амалий машғулотларга ва тажриба алмашишга кам эътибор бераётир. Район ва шаҳар метод бирлашмалари раисларининг кўпчилиги ўқитувчиларнинг дарсларга кириш, кузатиш ва амалий ёрдам бериши учун имконият топа олмаётирлар.

КПСС Марказий Комитети февраль пленуми қарорлари педагогика соҳасида ижодкорликка кенг имкониятлар очди. Область малака ошириш институти коллективи мактабларда қайта қуришни амалга ошириш, халқ маорифи системасини сифат жиҳатидан янги поғонага кўтариш учун барча имкониятларни ишга соладилар деб ўйлаймиз.

Ҳ. УЗОҚОВ,
филология фанлари кандидати, доцент.

СПОРТ АХБОРОТИ

ФУТБОЛ

Европа чемпионати финал турнирининг ҳар бир матчи мутахассису мухлисларни ҳаяжонга солаяпти. Бу бежиз эмас. ГФРда тўпланган қитъанинг энг кучли саккиз командаси бор маҳоратини намойиш қилмоқда. Маълумки, бундай йирик мусобақада ҳар томонлама пухта тайёргарлик кўрган коллективларгина зафар қучиши табиий.

Голландия — Англия учрашуви (иккинчи турда) энг қизиқарли, ҳужумкор комбинацияларга бой бўлди. Матч 3:1 ҳисобида голландияликлар фойдасига тугади.

СССР—Ирландия учрашувининг ғолиби биринчи бўлиб ярим финалга чиқиши назарий жиҳатдан нақд бўлиб қоларди. Лекин бундай бўлмади. Олдинига ирландияликлар ҳисобни очишди. Кейинчалик Олег Протасов жавоб тўпини киритди.

1-группада бир кун олдин бўлиб ўтган учрашувлар натижаси: ГФР—Дания — 2:0, Италия—Испания—1:0.

ЎЙИНЛАР ЖАДВАЛИ

1-ГРУППА	Ў	Т	О
ГФР	2	3—1	3
Италия	2	2—1	3
Испания	2	3—3	2
Дания	2	2—5	0
2-ГРУППА			
Ирландия	2	2—1	3
СССР	2	2—1	3
Голландия	2	3—2	2
Англия	2	1—4	0

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА

Галледа СССР ва ГДР ўсмирлари ўртасида анъанавий матч бўлиб ўтди. Унда команда ҳисобида совет спортчилари ғалаба қозондилар — 207:203. Ўсмирлар баҳсида мамлакатимиз енгил атлетикачилари зафар қучишди — 132:99. Қизлар мусобақасида эса омад ГДР командаси томонида бўлди — 104:75.

Мусобақанинг тўрт турида юқори натижалар қайд этилди. Челябинсклик Е. Елесина 1 метр 97 сантиметр баландликни забт этди. Унинг ҳамшаҳри А. Иванова уч километр масофага югуришда ғолиб чиқди. ГДРлик Б. Мау етти курашда 6081 очкони қўлга киритди. Унинг дугонаси К. Форкель найзани 63 метр 60 сантиметрга улоқтирди.

БАСКЕТБОЛ

Болоньеда эркаклар командалари ўртасида ўтказилган халқаро мусобақа якунланди. Сўнгги турда Греция терма командасини енган италиялик баскетболчилар турнир ғолиби бўлдилар.

Чехословакияликлар билан учрашувни ўз фойдаларига якунлаган (106:67) совет спортчилари иккинчи бўлишди. Кейинги ўринларни Греция ва Чехословакия терма командалари эгаллашди.

МЕРГАНЛИК

Львовда касаба союзлари кўнгилли физкультура-спорт жамияти Бутуниттифоқ Советининг чемпионати бўлиб ўтди. Унда муваффақиятли қатнашган О. Морозов МВ-12 машқида ғалаба қозониб, илк маротаба халқаро классдаги спорт мастери натижасини кўрсатди. Пировардида у ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилди. Яна бир вакилимиз И. Угрюмов бронза медалини қўлга киритди.

Редактор ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

ОИЛА, АХЛОҚ ВА ОДОБ

Рафиқамиз — жазман эмас, у дўстимиз, умр йўлдошимиз. Бинобарин, биз уни кексайганида ҳам, қариб момо кампир бўлганида ҳам бирдай сева билишимиз керак.

В. БЕЛИНСКИЙ.

ТОМЧИ ТОШ ЁРАР

Аҳмад хотини Лоланинг совуқ жасади устига эгилганча ҳўнг-ҳўнг йиғлаб ўтирибди. Ичкарида пишиллаб ухлаётган бир яшар Олима ярим соат илгари суюб, эркалаб, бағрига босиб мизғитган онасининг ҳаёт билан видолашганидан бехабар. Ҳар куни ҳовлида ивирсиб юрган қайнона ҳам бугун қаёққадир кетган. Уйда ёш гўдак ва эр-хотиндан бўлак кимса йўқ. Даҳшатли манзара: яп-янги гилам аёлнинг бошидан оққан қонга бўялган.

«Тез ёрдам» машинаси ҳовли ёнида тўхтади. Қўни-қўшнилар ичкарига киришди. Қуюқ қошлари, қоп-қора сочлари ўзига ярашган ёш жувоннинг бевақт ўлими, юм-юм йиғлаётган йигитнинг титроқ овози юракларни эзарди.

— Гилос емай мен ўлай, — бошини кўтаради йигит. — Хотиним ўшани тераман деб йиқилиб тушди.

Кимдир йигитга таскин берди, юпатди. Қадрдонингдан айрилиш —оғир дард. Кўнгилда ғубори қолади. Ҳозир ҳеч кимда йигитнинг ярасини қўзғаш нияти йўқ эди. Бироқ унинг изоҳидан қаноатланмади шекилли, врач сўради:

— Қанақасига йиқилди?

— Боши билан цементга тушди. Етиб боргунимча ҳушидан кетиб қолди. Кўтариб ичкарига, диванга олиб келиб ётқиздим. Сунъий нафас бердим...

Врач жасаднинг заҳм еган ерига синчиклаб тикилди. Унча кўп қон кетмаган. Боз устига пастгина дарахтдан қулаган одамнинг бир соат ичида ҳалок бўлиши ақлга сиғмайди. Мурданинг лаби, юзи кўкарган. Зўриққандай. Гарданида дағал бармоқлар изи. Аёлнинг йиқилганига шубҳа кучаяди. Бироқ эрининг гапларига ишонмасдан бўлмасди. Юз-кўзини совуқ тер босган йигит рафторига қараб бирор маъно уқиш мушкул: унинг қизарган кўзлари тубида наинки найранг, балки чуқур изтироб чўккан.

Эшикдан каловланиб кирган ўрта ёшлардаги аёлнинг додфиғони ҳамманинг диққатини ўзига тортди.

— Келиним ўрнига мен ўлсам бўлмасмиди. Ҳой яхшилар, нега қараб турибсизлар, ота-онасига телеграмма беринглар, шўрликнинг.

— Ҳаммасига сиз айбдорсиз, ойи, сиз! — ҳўрлиги ортиб бақиради йигит.

— Нималар деяпсан, ўғлим. Жонимдан яхши кўрардим уни.

Йиғилганлар она-боланинг ўзаро айтишувидан ниманидир англагандай бўлишади.

— Келинингизни ёмон кўрардингиз. Мана осонгина қутилдингиз...

Медицина экспертизаси жувоннинг йиқилмаганини, балки кимдир бўғиб ўлдирганини, устига-устак қандайдир темир жисм билан калтаклаганлигини аниқлади.

Ким ўлдириши мумкин? Орган ходимлари қотилни топишга киришдилар. Йигит сўроқда хотинининг дарахтдан йиқилиб ўлганини такрорлади. Умид билан бир ёстиққа бош қўйган, турмушнинг аччиқ-чучугини бирга тотишга онт ичган, бахтим, қувончим дея бағрига босган эрни қотилга чиқариш учун факт ва далил, қолаверса, гувоҳ керак. Қизининг бир ёшга тўлганини яхшигина нишонлаган эр-хотин орасида кечга бориб қандай низо чиққан бўлиши мумкин? Текширувчилар масаланинг ана шу томонини эсдан чиқариб қўйганини фаҳмлашди. Балки фожиа мастлик оқибатида рўй бергандир. Одамлар ўша куни йигит кўзи бежолигини, рангқути ўчганини, гаплари ҳам пойинтар-сойинтар эканлигини пайқаганлар. Аммо бу телба саросимани бахтсизлик оқибатига йўйганлар. Судмедэкспертиза олдида эса чигал масала турибди: у фожиа тарихини яхшилаб ўрганиши ва энг муҳими, ҳақиқий жиноятчини топиш учун чин ҳақиқатга асосланган равшан кўрсатмалар бериши зарур эди.

Қидирув бошланди. Ўша куни ҳовлида тўпланганлар, сергак қўни-қўшнилар такрор ва такрор сўралди.

Завод маъмурияти Аҳмадга яхши характеристика берди. Партия аъзолигига кандидатлик муддати яқинда тугашини айтишди. Ишда пешқадам, оилада ибратли баҳоланган йигитни ҳеч бир далилсиз қотил деб атаб бўлмасди.

Тергов органи ходимлари қотиллик оилавий жанжал оқибатида пайдо бўлган деган хулосага келишди. Сон-саноқсиз сўроқлардан кейин йигит дилидагини юзага чиқаришга мажбур бўлди.

— Лоланинг қотили менман! Шу кунгача сизларни чалғитиб юрдим. Энди яшира олмайман.

— Сизни қотиллик қилишга ким мажбур этди?

— Онам!

— Онангиз сизни хотинингни ўлдир деб айтмагандир.

— Айтган, бундан баттарини ҳам айтган!

— Фикрингизни очиқроқ баён этсангиз...

— Бу ёғини онамдан сўрайсизлар.

Аҳмад хотинини қандай ва нима учун ўлдирганини батафсил сўзлаб берди. У қизининг туғилган куни шарафига ароқни паққос уриб олган. Боши қизиб, кайфи таранг бўлиб турган бир пайтда хотини унга қайнонаси устидан шикоят қилган. Бу ҳовлида яшай олмаслигини айтган. Йигит жаҳл устида сковордкани хотинига отган. У Лоланинг бошини ёрган. Аёл дод солиб, қайнонасини қарғаган. Йигит овозини қўшнилар эшитмасин, деб уни ичкарига судраб кирган. Сўнг хотинининг ҳалқумига ёпишган. Аёл эрининг қўлида жон берган...

Арoқ оқ, аммо у юзни қора қилади, деганлар ҳақ. Шаробга сиғинган Аҳмаднинг бугун боши эгик. Армон вужудини эзғилайди. Май асабини оғулаб, ақлини ўғирлаб уни қора курсига ўтқазди.

Оила қуриш — бу мураккаб ва нозик жараён. У доно муаллимдай одамнинг бардошини синовдан ўтказади. Бунинг учун муҳаббатнинг ўзи кифоя эмас. Тотувлик, дўстлик йўқ ерда у хазон бўлади. Дарҳақиқат, севмоқ — бу шунчаки хитобий сўз эмас. Бу ташвишларнинг ярмини ўз зиммамга оламан, қувонсанг қувониб, қайғурсанг қайғураман, борингки, дардинг меники, дармонингман, демакдир. Кечагина ерy кўкка ишонмай юргани— севгилисининг бугун қотилига айланган кимса эҳтимол «севаман» деган сўзни минг марталаб айтгандир. Эҳтимол, буни кундалик ҳаётда ишлатадиганимиз «яхшимисиз?» ёхуд «қалай?» сўзлари каби беҳис, оғринмай айтгандир. Ҳа, шундай бўлган. У муҳаббатни эрмак, кўнгилхушлик деб билган.

Қўшнилар анча илгари бу оилада тотувлик йўқлигини пайқашган. Аммо ёшларнинг турмушига лоқайд қараганлар. Ҳатто Лола дод солиб, бошқаларни кўмакка чақирганда ҳам ёрдамга шошилмаганлар. Ён қўшни — жон қўшни деган ибора фаромуш этилгани боис девор ортида фожиа рўй берган.

Йигитнинг пок ва некқадам, яхши инсон бўлиб етишишида ота-она ибрати бебаҳолиги маълум. Эр-хотиннинг ўзаро муносабати, бир-бирига иззат-ҳурматда бўлиши, аҳиллиги фарзандлар учун — мактаб. Ота-она орасида тотувлик бўлмаса, эр хотинини ёки хотин эрни менсимаса, бу қусур фарзандларга юқиши мумкин. Аҳмад ҳам нотинч оилада ўсди. Ота-онаси орасида жанжал узоқ давом этди. Ўн уч йил муқаддам отаси уйдан чиқиб кетганича ҳовлига қайтмади. Фарзандларини сўроқламади. Асал хола эса отдан тушса ҳам эгардан тушмади. Ҳукмини фарзандига ўтказишга интилди, икки ёшнинг турмушига ҳадеб аралашаверди. Уларнинг мустақил рўзғор юритишига имкон бермади. Қаттиққўлликни ҳаддидан ошириб юборди. Қайнонасини она ўрнида эъзозлашга аҳд қилган келинчакка Асал хола фарзанд сифатида эмас, шунчаки бир хизматкордек муносабатда бўлди. Айтган қизига уйланмагани учун ўғлига ҳар қадамда таъна қилди. Заҳрини, ғазабини келинига сочди. Қандай қилиб бўлмасин ўғлини совутишга уринди. Борди-ю она ижозатисиз бирор совға инъом этгудек бўлса, фиғони кўкка кўтарилди. Келинининг бахти ўғлининг бахти, келинининг қувончи ўғлининг қувончи эканини фаҳмламади. Келини бир зум ҳаяллагудек бўлса, бунга ўзгача маъно берди. Ҳолбуки, ўша дамларда тўнғичига бошқоронғи келин илиқ сўзга муҳтож эди. Қайнона эса келиннинг дардини, изтиробини сезмади. Фарзанд туғилгандан сўнг ҳам қайнонам феълидан тушар, тотув яшаб кетармиз деб ўйлаган келиннинг орзулари чиппакка чиқди. Эр-хотиннинг гўдак атрофида парвона бўлиши: болани ювинтириш, кийинтириш, йўргаклашда ўғлининг ёрдамлашиши негадир қайнонага ёқмади. Йигитнинг болага, рўзғорга қарашуви онага эриш туюлди. Назарида келини ўғлини ўзига ром қилиб олаётгандай эди. Киноя, пичинг кўпайди. Келин муносабатни яхшилашга интилгани сайин, қайнона меҳр риштасини атайин қайчилашга ҳаракат қилди. У ўғлининг гўдак каби она буйруғи билан яшашини хоҳларди. Ҳовли кеч супурилса ҳам, нонда сув қочса ҳам, чақалоқни шамоллатиб қўймаслик учун ярим челак кўмирни печкага ортиқроқ ёқса ҳам қайнона жанжал чиқарди. Келиннинг иситмаси ошиб тўшакда ётиб қолганида ҳам қайнона унинг ҳолидан хабар олиш ўрнига «хотининг айёрлик қилаяпти», деб ўғлига чақди. Онанинг чақуви устун келиб, йигит хотинига қўл кўтарди. Шундан кейин келиннинг кўнгли ранжиб ота-онасиникига кетиб қолди. Қизнинг ота-онаси можарони босмоқчи бўлдилар. Уларни яраштириб қўйишди. Асал хола барибир билганидан қайтмади. Ўғли ва келинининг дўстона муносабатидан севиниш ўрнига унга раҳна солди.

Суд жиноят сабабларини ўрганар экан, қайнона адресига ҳам ҳақли эътирозлар билдирди. Агар оилада тотувлик, иззат-ҳурмат бўлганида хонадонга бахтсизлик соя солмасди. Қайнонанинг хатоси қимматга тушди. Ўғли қамалди, келини ҳаётдан кўз юмди, невараси ота-она меҳрига ташна қолди. Бир лаҳзали икир-чикир, гап-сўзлар таъсирида муқаддас туйғу яксон бўлиши ҳеч гап эмас экан. Ёшлар ҳамиша қарияларнинг маслаҳатини, кўмагини ҳис этиб яшайдилар. Ўз келинларининг ҳақиқий оналарига айланган қайноналар қанчадан-қанча. Келини диплом ёки диссертация ёқлаганида, ишга кетганида невараси ёнида гиргиттон бўлиб, ёшларнинг рўзғорига кўмаклашаётган қайноналар кам эмас. Асал хола эса эскича яшаш йўлини тутган. Ўзининг келинлик чоғини, қайнонасининг бир оғиз илиқ сўзига илҳақ бўлган онларини унутган. Ўғли ва келинининг ҳам ўз оиласи, ташвиши, рўзғори, уй-орзуси борлигига қизиқмади. Асал холага келиннинг қайсидир фазилати ёқмаган бўлиши мумкин. Аммо у кўпни кўрган она сифатида буни кечириб юбориши, келинининг ўғлига меҳр-муҳаббатини кўриб қувониши керак эди. Қайнонанинг қўпол муомаласи, ўжарлиги билан аччиқ интиҳо — ўғлининг қотил, жувоннинг нобуд бўлганлиги баъзилар учун сабоқ, деб ўйлаймиз. Зеро, ғуссали бу воқеа тафсилотини ёзишдан ҳам мақсад-муддао шу!

Сулаймон ЭРМАТОВ,
СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

Оқолтин районидаги «Фарғона» совхоз-техникумининг маданият саройи ёшларнинг севимли масканига айланган. Бу ерда ишлаётган еттита тўгаракка моҳир уста-педагоглар раҳбарлик қилишаётир.

СУРАТЛАРДА: 1. Бичиш-тикиш тўгараги раҳбари Лола Абдуллаева (ўнгда) ва ёш чевар Шаҳноза Тожибоева. 2. «Ёшлик» ансамбли иштирокчиси Сожида Қорабоева (олдинда) қўшиқ айтаяпти.

У. ҚЎШВОҚОВ фотолари.

ШИНГИЛ ХАБАРЛАР

СИРДАРЁ. Район алоқа бўлимида Валентина Селезнёва, Роза Жўраева, Матлуба Хўжаева сингари ишчан ходимлар меҳнат қилишади. Ўзаро социалистик мусобақада олдинда бораётган бу илғорлар ўтган ой топшириқларини ошириб уддаладилар. Улар ҳар куни 100 дан ортиқ кишига хизмат кўрсатишаяпти.

Д. ИБРОҲИМОВ.

* * *

БУХОРО. Қоракўл районидаги пахта тозалаш заводида кундузги даволаш (стационар) йўлга қўйилди. Бу ерда нафақат корхона ишчи-хизматчиларига, балки шаҳар ва унинг атрофидаги ташкилот, муассасалар меҳнаткашларига ҳам медицина хизмати кўрсатилмоқда. Ҳозир малакали хирург, терапевт, невропатолог, акушер-гинеколог, педиатрлар беморларни қабул қилаяптилар.

Б. ЭРГАШЕВ.

* * *

НАВОИЙ. А. С. Пушкин номли ўрта мактабда «Иқбол» конкурси бўлиб ўтди. Изланиш, истеъдод, билимдонлик, орасталик, лобарлик бобида Юлдуз Самадова ўзини кўрсатиб, биринчи ўринни эгаллади.

Н. БЕГМАТОВ.

ТЕЛЕВИЗОР ХИЗМАТДА

18 ИЮНЬ, ШАНБА

● МТ I

7.00 **«120 минут».**
9.00 **«Лиесма»** рақсга тушади (Рига).
9.30 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
10.00 **«Хотираларга рейс».** Ҳужжатли фильм премьераси. «Улар биринчилардан эдилар» туркумидан («ЦСДФ»).
10.50 «Ўрмон хроникаси». Мультфильм.
11.00 **«Социализм мамлакатларида».** Тележурнал.
11.30 «Йиллар, авлодлар, қўшиқлар». 5-кўрсатув.
12.30 «Ҳайвонот оламида».
13.30 **«Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун».** «...Советларга реал ҳокимият ваколатлари қайтиб берилсин» (КПСС Марказий Комитетининг Тезисларидан). 1-кўрсатув.
14.00 **Қайта қуриш: муаммолар ва ечимлар. «КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезисларини муҳокама қиламиз».** Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи Л. А. Вознесенский олиб боради.
15.30 «Дунё воқеалари».
15.45 «Музика ва биз».
16.45 Халқаро ҳаёт Бош редакцияси таништиради: «Афғонистоннинг дарди ва умиди». Ф. Сейфуль-Мулюковнинг кириш сўзи билан бошланади.
17.45 «Менга сўз беринг». Ёзувчи И. Друцэ чиқиши.
18.00 Футбол. Европа чемпионати. ГФР — Испания терма командалари. ГФРдан кўрсатилади.
19.45 Мультипликацияда фантастика: «Мовий планета», «У фақат бир мартагина учиб келганди».
20.05 «Сизни цирк артисти Валентин Дикуль таклиф этади».
21.30 **«Время».**
22.00 «Қайта қуриш прожектори».
22.10 И. Штраус. «Лўлилар барони» опереттаси мавзуларига ёзилган вальс.
22.20 Футбол. Европа чемпионати. Англия — СССР терма командалари. ГФРдан кўрсатилади.
24.00 Янгиликлар.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика.
8.45 «Болоньялик Аристотель». Илмий-оммабоп фильм. Москва Кремли Успенский соборини бунёдкорларидан бири — Аристотель Фиораванти ҳақида.
9.00 **«Қайта қуриш ва ҳуқуқ».** Дала ҳовли эгаларининг ҳуқуқлари ҳақида.
9.20 Ҳамоҳанглик: рассом Константин Васильев. Н. А. Римский-Корсаков.
11.00 «Здоровье». Свердловск области мисолида соғлиқни сақлаш системасини қайта қуриш ҳақида.
11.50 Йил фасллари. Июнь.
12.50 «Дин ва сиёсат». Русда христианлик жорий этилганлигининг 1000 йиллигига. «Маданият тарихи ва христианлик анъаналари» илмий конференцияси материаллари асосида.
13.20 Уй академияси. Одоб ва ахлоқ қоидалари.
13.55 Рус маданияти ҳақида суҳбатлар, 8-кўрсатув. Декабристлар (ҳикоянинг давоми).
14.30 «Мўъжизасиз мўъжизалар». Москва ва Ленинграднинг гидротехника иншоотлари тарихидан.
15.30 **«Матенадаран».** Ҳужжатли фильм премьераси (Ереван). 7-фильм — «Доноликни англаб етиш». 8-фильм — «Рослинчасига ихтиролар».
16.10 «Крепиш». Бадиий фильм, субтитр билан («Центрнаучфильм»).
18.00 Мамлакат театрлари намойиш этади. В. Черних, М. Захаров. **«Тажриба ўтказаяпмиз».** А. В. Луначарский номли Севастополь рус драма театри фильм-спектаклининг премьераси.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Футбол. Европа чемпионати. Италия — Дания терма командалари, 2-тайм. ГФРдан кўрсатилади.
21.30 **«Время».**
22.00 «Қайта қуриш прожектори».
22.10 **«Иш боши».** Телевизион бадиий фильм премьераси («Озарбайжонфильм»).
23.40 Янгиликлар.
23.45 Қадимий рус романслари.

● ЎзТВ

8.00 **«Ассалому алайкум».** Информацион-музикали программа.
9.30 «Ҳужжатли экран».
10.30 **Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан.** Туркистон Компартияси I съезди очилганлигининг 70 йиллигига.
11.00 **«Ёшлик»** студияси кўрсатади. «Интернационал дўстлик клуби» (такрор.).
11.45 «Агар соғлом бўлай десанг» (рус.).
12.20 «Абитуриент-88». Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти.
12.55 Е. Разумовская. «Қадрдоним Елена Сергеевна». В. В. Маяковский номидаги Душанбе рус драма театрининг спектакли. «Театр ва замон» туркумидан (рус.).
15.30 **«Инсон ва замин».** Қишлоқ меҳнаткашлари учун программа.
16.30 «Техника ижодиёти мактаби».
17.05 «Рассом ва китоб». Телеальманах (рус.).
17.50 Телефильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 «Турли қарашлар», «Янги эртак». Мультфильмлар.
18.30 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.15 «Тил — маданият кўзгуси». «Ўзбек классикларининг тилдан фойдаланиш маҳорати».
19.50 Телефильм.
20.00 **«Ахборот»** (рус.).
20.20 **«КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезисларини муҳокама қиламиз».**
20.30 **«Ахборот».**
20.50 «Нафосат гулдастаси». ЎзССР халқ артисти Қ. Дўстмуҳамедова.
21.30 Москва. **«Время».**
22.00 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.10 «Махсус эътибордаги зонада». Бадиий фильм («Мосфильм»).
23.45 Кўрсатувлар программаси.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими —33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими —33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими —32-54-52. Таржима бўлимлари —32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Р—16699. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 2022. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12